

TÜRK TARİH KURUMU'NUN GENEL KURUL TOPLANTISI

Türk Tarih Kurumu'nun 1980 yılı Genel Kurul toplantısı 19 Nisan 1980 Cumartesi günü saat 10 da Kurum merkezinde yapıldı.

Kurum üyeleri saat 9,30 da Kurumun kurucusu Atatürk'ün Anıtkabrini ziyaret ederek saygı duruşunda bulundular ve bir çelenk koydular. Kurum Başkanı Ord. Prof. Enver Ziya Karal şeref defterine şunları yazdı:

“Atatürk,

Kurmuş olduğun Türk Tarih Kurumu'nun üyeleri olan bizler, her yıl yaptığımız gibi bu yıl da sana olan şükranlarımızı sunmak ve bağlılık duygularımızı tekrarlamak için geldik.”

Saat onda Kurum merkezine dönen üyeler Genel Kurul toplantısına katıldılar. Yoklama yapıldı. 30 üyenin hazır bulunduğu anlaşıldığından başkan oturumu açtı. İki toplantı arasında kaybettiğimiz asıl üyelerimizden Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan ve Ord. Prof. Hikmet Bayur için iki dakikalık saygı duruşunda bulunuldu.

Yeni üyeler bulunmadığı için gündemin dördüncü maddesi geçilerek beşinci madde uyarınca Genel Kurul konuşmalarını idare etmek üzere başkanlığa Prof. Dr. Coşkun Üçok, ikinci başkan Prof. Dr. Fikret Işıltan, yazmanlıklara da Prof. Dr. Jale İnan ve Prof. Dr. Yaşar Yücel seçildiler.

Prof. Dr. Coşkun Üçok ve yazmanlar başkanlık divanında yerlerini aldıktan sonra gündemin 6 ncı maddesine geçildi ve Genel Müdür Uluğ İğdemir Yönetim, Basımevi Yönetim ve Denetleme Kurullarının raporlarını okudu.

Başkan raporlar üzerinde konuşmak isteyenlere söz verdi.

Prof. Dr. Münir Aktepe parasız kitap dağıtımının hangi ilkelere göre yapıldığını, Ord. Prof. Reşat Kaynar, Basımevi'nin bir anonim şirket haline getirilmesi zorunluluğundan söz ederek bu yolda bir girişime girilip girilmediğini sordu.

Genel Müdür söz alarak eskiden asistan aylıklarının çok düşük olması gözönüne alınarak bazı asistan ve doçentlere alanlarıyla ilgili yayınların parasız verildiğini, bugün gerek kâğıt ve baskı paralarının son derecede yükselmesi, gerekse asistan ve doçentlerin de aylık yönünden tatmin edilmiş olmaları nedeni ile artık bunlara parasız kitap verilmediğini, eskilerin de yavaş yavaş tasfiye edildiğini, zaten bunlara % 50 indirim uygulandığını söyledi.

Basımevi'nin anonim şirket olmasının artık zorunlu hale geldiğini, zira Seçim Kurulu işleri ve telefon rehberleri dolayısıyla yeni yatırımlar yapılması gerektiğini, bunlara ilâve olarak Basımevi için yeni bir bina yapılmasının zorunlu olduğunu, bu nedenle taze paraya gereksinme duyulduğunu, yeni bina yapılırsa buradaki Basımevi binası tadil edilerek Kurum'un beliren ihtiyaçlarının giderileceğini bildirdi.

Konu uzun uzadıya konuşulduktan sonra yeni seçilecek Basımevi Yönetim Kurulu'nun bu işi ciddiyetle ele almasına karar verildi.

Raporlar oya konarak oybirliği ile onaylandı ve Yönetim Kurullarıyla Denetleme Kurulu aklandı.

Gündemin 7 nci maddesine geçilerek 1980 bütçesini incelemek üzere Bayan Fakihe Öymen, Ord. Prof. Reşat Kaynar ve Prof. Dr. Afif Erzen Bütçe Yarkuruluna seçildiler.

Gündemin 8 inci maddesi gereğince Yönetim Kurulu seçimlerine geçildi ve seçimlere 30 üye katıldı. Oy ayırma yarkurulu'na Prof. Dr. Neşet Çağatay, Prof. Dr. Tahsin Yazıcı ve Prof. Dr. Ali Sevim seçildi. Gizli oyla yapılan Yönetim Kurulu üyeliklerine 28 oyla Ord. Prof. Enver Ziya Karal, 25 oyla Prof. Dr. Tahsin Özgüç, 21 oyla Ord. Prof. Dr. Sedat Alp, 19 oyla Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, 17 oyla Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal, 16 oyla Prof. Dr. Bahadır Alkım ve 14 oyla Prof. Dr. Adnan Erzi, yedek üyeliklere aldıkları oy sırasıyla Prof. Dr. Semavi Eyice, Prof. Dr. Yaşar Yücel ve Prof. Dr. Mebrure Tosun seçildiler.

Gündemin 9-12. maddeleri gereğince Denetleme, Onur, Basımevi Yönetim Kurulları ile Kitaplık Yarkurulu için açık oyla seçim yapılarak Denetleme Kuruluna Ord. Prof. Reşat Kaynar, Bayan Fakihe Öymen, Prof. Dr. Yaşar Yücel, yedek üyeliklere Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı, Prof. Dr. Neşet Çağatay ve Prof. Dr. Tahsin Yazıcı; Onur Kurulu'na Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu, Dr. Hâmit Koşay, Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver, Prof. Tayyib Gökbilgin ve Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, yedek üyeliğe de Prof. Dr. Jale İnan; Basımevi Yönetim Kuruluna Prof. Dr. Coşkun Üçok, Dr. Hâmit Koşay, Prof. Dr. Afif Erzen, Prof. Dr. Tahsin Yazıcı ve Prof. Dr. Ali Sevim, yedek üyeliklere Prof. Dr. Adnan Erzi ve Prof. Dr. Neşet Çağatay; Kitaplık Yarkurulu'na Dr. Hâmit Koşay, Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı, Prof. Dr. Adnan Erzi, yedek üyeliklere Prof. Dr. Nimet Özgüç, Prof. Dr. Neşet Çağatay ve Prof. Dr. Afif Erzen seçildiler.

Gündemin 13 üncü maddesine geçildi. Şeref üyeliklerine önerilen Prof. Dr. H. Güterbock ve Atatürk kitabının yazarı Arjantin'in Eski Ankara Büyükelçisi J. B. Villalta seçime katılan 30 üyenin oybirliği ile seçildiler.

Muhabir üyeliğe önerilen bilim adamlarından Romanyalı Prof. Dr. Guboğlu 26 oy, Macar bilim adamlarından Prof. Dr. Hazai 22 oy, Prof. Dr. Halasi Kun 22 oy, Alman Arkeoloji Enstitüsü İstanbul Şubesi Müdürü Prof. Dr. Müller-Wiener 21 oy alarak muhabir üyeliklere seçildiler.

Vakit geçmiş olduğundan asıl üye seçimleriyle gündemin öteki maddelerinin öğleden sonra görüşülmesine karar verilerek birinci oturuma saat 13 de son verildi.

Genel Kurul saat 15 de Prof. Dr. Fikret Işıltan'ın başkanlığında ikinci oturumunu yaptı. Yoklama sonunda 30 üyenin hazır bulunduğu anlaşılacak asıl üye seçimlerine geçildi, ancak asıl üyeliğe önerilen bilim adamlarından hiçbirisi üçte iki çoğunluğu alamadı. Sonuçtan memnun kalmayan üyeler yöntem, tüzük ve yönetmelik üzerine düşüncelerini açıkladılar. Şu öneriler ileri sürüldü : Adayların eserlerinin önceden teşhir edilmesi, raporların daha ayrıntılı olması, her adayın raporu okun-

duktan sonra ayrı ayrı seçime geçilmesi, Kolların gereksinmesine göre aday gösterilmesi, raporların önceden çoğaltılıp dağıtılması, tüzüğün ve yönetmeliğin değiştirilerek Sonbaharda yapılacak Genel Kurul'a yeni önerilerin getirilmesi. Görüşmeler sonunda Yönetim Kurulu'nun tüzükle, Seçim Yönetmeliğinde gerekli düzeltmeleri yaparak Sonbaharda olağanüstü Genel Kurul'a konuyu yeniden getirmesine karar verildi.

Gündemin 14 üncü maddesine geçildi. Bütçe Yarkurulunca incelenen bütçe tasarısı, bütçe yönetmeliği ve Bütçe Yarkurulu raporu okunarak onaylandı.

Gündemin 15 nci maddesi uyarınca Yönetim Kurulu ile Kollardan gelen öneriler incelenerek şunlara karar verildi.

a) Bugünkü koşullar altında Kurum'da uygulanmakta olan telif ve çeviri baremi yetersiz olduğundan yüzdeyüz arttırılarak yönetmeliğin 13 üncü maddesinin buna göre düzenlenmesine,

b) Kurum Kitaplığındaki belgelerle yazmalardan Kurum üyelerinin ve bilim adamlarının ne yolda yararlanacağına dair hazırlanan yönetmeliğin çoğaltılarak üyelere gönderilmesine ve alınacak cevaplara göre yeniden düzenlenmesine,

c) Bosna - Hersek Bilimler Akademisinin bilimsel alanda işbirliği yapılması hakkındaki önerisinin kabulüne,

ç) Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Uluslararası IV. kongresince önerildiği üzere Balkan ülkelerinin yer adlarını gösteren bir liste ile Bizans, Selçuk, Osmanlı, devirleri için birer yer adları haritasının hazırlanması hakkındaki önerinin Kollar arasında işbölümü yapılarak gerçekleştirilmesine,

d) Kıbrıs Türk Tarih Kurumun'ca hazırlanacak "Kıbrıs Türk Basınında Atatürk" adlı yapıtın Kurumumuzca bastırılmasına,

e) Rahmetli üyemiz Hikmet Bayur için bir anı kitabının çıkarılmasına ve bu işin üyelerimizden Prof. Dr. Adnan Erzi tarafından yürütülmesine,

f) Büyükelçi Feridun Cemal Erkin'in evi ve kitapları hakkındaki önerisinin Yönetim Kurulunca incelenmesine,

g) Uluslararası Akademiler Birliğinin yıllık aidatı çok yüksek olduğundan üyelik işinin şimdilik ertelenmesine,

h) Fransa Hükümeti Başbakanlığına bağlı bulunan Uluslararası II. Dünya Savaşı Komitesi şekil değiştirdiğinden bu komitedeki üyeliğimize son verilmesine,

ı) Eski, Orta ve Yeniçağ Kollarından genel önerilerin Yönetim Kurulunca incelenerek bütçe olanakları çerçevesinde uygulanmasına,

i) Ord. Prof. Hikmet Bayur'un ölümüyle Atatürk ve Türk Devrimi Araştırma Merkezinde boşalan üyeliğe Prof. Tayyib Gökbilgin'in getirilmesine.

Gündemde başka bir konu olmadığından Genel Kurul toplantısına saat 19,30 da son verildi.

**TÜRK TARİH KURUMU YÖNETİM KURULU'NUN
1979 ÇALIŞMA YILI RAPORU**

Genel Kurulun Sayın Üyeleri,

Yönetim Kurulumuzun 1979 çalışma yılı raporunu sunuyoruz:

BÜTÇE DURUMU

Kurulumuzun 1979 yılı gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

A. GELİRLER

<i>Bölüm</i>	<i>Gelirin Çeşidi</i>	<i>Bütçeye Konan</i>		<i>Sağlanan</i>	
		<i>Lira</i>	<i>Krş.</i>	<i>Lira</i>	<i>Krş.</i>
I	Kurum arttırmından	3.361.838,—		3.361.838,—	
II	Atatürk vasiyeti geliri	20.000.000,—		18.529.733,50	
III	Üye ödentileri	2.000,—		2.850,—	
IV	Yayın gelirleri	2.000.000,—		2.963.636,—	
V	Basımevi geliri	4.000.000,—		3.477.808,02	
VI	Türlü gelirler	600.000,—		715.149,27	
	TOPLAM	29.963.838,—		29.051.014,79	

B. GİDERLER

<i>Bölüm</i>	<i>Giderin Çeşidi</i>	<i>Bütçeye Konan</i>		<i>Harcanan</i>	
		<i>Lira</i>	<i>Krş.</i>	<i>Lira</i>	<i>Krş.</i>
I	Görevli giderleri	11.985.535,—		12.038.706,35	
II	Yönetim giderleri	1.275.000,—		1.160.519,51	
III	Bilimsel giderler	14.703.303,—		6.215.218,12	
IV	Yatırımlar ve yatırımlarla ilgili giderler	2.000.000,—		1.425.680,61	
	TOPLAM	29.963.838,—		20.840.124,59	

Bu tablolarda görüldüğü üzere Kurumumuzun 1979 gelirleri bütçe ile tasarlanan gelirlerden 912.823 lira 21 kuruş eksiktir. Bu eksikliğin nedeni Cumhuriyet Halk Partisinin geçen yıl olduğu gibi, bu yıl da Atatürk vasiyeti gelirinden iki kuruş milyon lirayı kesmiş olmasıdır. Buna karşılık yayın gelirlerinde 963.636, türlü gelirlerde 115.149 lira gelir fazlası elde edilmiştir.

Giderlerimiz bütçede öngörülenden 9.123.714 lira eksik görülmekte ise de baskıları bitmiş, fakat henüz kesin maliyeti alınmamış kitaplar için ödeyeceğimiz telif hakları ve baskı paraları ile bu yıl satın alınan ve harcamalara girmeyen kâğıt bedelleri gözönüne alınırsa, artırımların bu miktarın çok altına düşmesi gerekir.

YAYIN İŞLERİ

Bu yıl içinde şu eserlerin basımı bitmiş ve yayınlanmıştır:

1 – ORD. PROF. ÖMER LÜTFİ BARKAN: *Süleymaniye Cami ve İmareti İnşaatına ait Muhasebe Defterleri II. Cilt.*

2 – DOÇENT DR. COŞKUN ÖZGÜNEL: *Karia Geometrik Seramiği* (Türkçe ve İngilizce).

3 – VIII. Türk Tarih Kongresi Bildirileri I. Cilt.

4 – F. LEQUENNE (ÇEVİREN: SUZAN ALBEK): *Galat'lar.*

5 – BİLÂL ŞİMŞİR: *İngiliz Belgelerinde Atatürk III. Cilt.*

6 – J. G. BLANCO VILLALTA: *Atatürk* (İngilizce).

7 – *Belleten*: Sayı 169-172.

Şu eserlerin basımı bitmek üzeredir:

1 – *Menakib-ül-Ârifin II. Cilt 2. baskı* (Hazırlayan: PROF. DR. TAHSİN YAZICI).

2 – *Menakib-i İbrahim Gülşeni* (Hazırlayan: PROF. DR. TAHSİN YAZICI).

3 – ÇAĞATAY ULUÇAY: *Padişahların Kadınları ve Kızları.*

4 – FUAT BAYRAMOĞLU: *Hacı Bayram-ı Veli, Soyu ve Vakfı.*

5 – FERİDUN CEMAL ERKİN: *Amlar I. Cilt.*

6 – PROF. DR. YAŞAR YÜCEL: *XIII-XV. Yüzyıllarda Kuzey-Batı Anadolu Tarihi.*

7 – ORD. PROF. ÖMER LÜTFİ BARKAN VE ENVER MERİÇLİ: *Hüdavendigâr Livası Sayım Defteri.*

8 – *Atatürk Konferansları VII. Cilt.*

Bu yıl şu eserlerin basımına başlanmıştır:

1 – J. LEFORT: *Topkapı Sarayı Müzelerinin Yunanca Belgeleri.*

2 – *Netayic'ül-vukuat III. IV. Ciltler* (Bugünkü Türkçe'ye çeviren: PROF. DR. NEŞET ÇAĞATAY).

Bu yıl şu eserlerin basımına karar verilmiştir:

1 – BİLÂL ŞİMŞİR: *İngiliz Belgelerinde Atatürk IV. Cilt.*

2 – BİLÂL ŞİMŞİR: *Dış Basında Atatürk ve Türk Devrimi.*

TÜRKİYE DIŞINDA KATILDIĞIMIZ ULUSLARARASI KONGRE,
SEMPOZYUM, KOLOKYUM VE BENZERİ TOPLANTILAR

Genel Kurulumuzla Yönetim Kurulu'nun aldıkları kararlar uyarınca bu yıl katıldığımız uluslararası kongre, sempozyum, kolokyum ve benzeri toplantılar şunlardır:

§ 16-19 Şubat 1979 tarihleri arasında Macaristan'ın Budapeşte kentinde yapılan Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Kurumu'nun "Yakın Çağda Balkan Komisyonu" toplantısına yolluk ve gündelikleri Macarlarca karşılanmak suretiyle Başkanımız Ord. Prof. Enver Ziya Karal katılmıştır. Aynı zamanda bu komisyonun başkanı olan Sayın Karal, bize verdiği raporda, komisyonun gündeminde iki maddenin bulunduğunu, birinci maddede bilimsel bildirimlerin okunması, ikinci maddede de Birinci Dünya Savaşından sonra 1918-1923 yılları arasında Güney-Doğu Avrupa devletlerinin imzalamış oldukları antlaşma metinlerinin iki cilt halinde yayınlanması konularının bulunduğunu, ikinci konunun uzun tartışmalara yol açtığını, özellikle Yunan delegesinin antlaşmalar arasına İstanbul Hükümetince imzalanmış olan

Sevr Antlaşmasının da alınmasında direndiğini, bu antlaşmadan söz edilmezse Lozan Antlaşmasının anlaşılamayacağı, Lozan Antlaşmasının Sevr Antlaşması tasarısının bir tadili olduğu, belge niteliğini taşıdığı savını ileri sürmesi üzerine kendisinin buna karşı çıkararak Yunan delegesinin savını çürüttüğünü, Lozan Antlaşmasının Misak-ı Milli esaslarına dayandığını, Sevr Antlaşması tasarısının bu kitaba alınması ile bir takım güncel politikalara karışılmış olacağını, eğer bu konuda direnilirse, Türk Tarih Kurumu'nun Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Kurumu'ndan çekilme zorunda kalacağını ileri sürmesi üzerine konunun ertelendiğini belirtmektedir.

§ 17-22 Nisan 1979'da Batı Berlin'de Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün 150. yılı dolayısıyla düzenlenen tören ve kolokyuma üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal, Prof. Dr. Afif Erzen, Prof. Dr. Nimet Özgüç, Prof. Dr. Jale İnan ve Prof. Dr. Semavi Eyice katıldılar. Prof. Ekrem Akurgal, Prof. Nimet Özgüç, Prof. Jale İnan, Prof. Semavi Eyice'nin yolluk ve gündelikleri Enstitüce karşılanmış, Kurumumuz yalnız Prof. Afif Erzen'in yolluk ve gündeliklerini ödemiştir. Arkadaşımız Prof. Eyice'den aldığımız raporda tören programını hazırlayanların isteği üzerine Devlet Kitaplığında Silifke çevrelerinde yaptığı topraküstü arkeoloji araştırmaları konusunda projeksiyonlu bir konferans verdiği belirtilmiştir.

§ 23-27 Nisan 1979 tarihleri arasında Paris'te UNESCO Genel Merkezinde Ortaasya uygarlıkları tarihinin yazılması konusunda yapılan toplantıya yolluk ve gündelikleri UNESCO'ca karşılanmak üzere Başkanımız Ord. Prof. Enver Ziya Karal katıldı. Arkadaşımız bize verdiği raporda, toplantı konusunun yazılacak tarih kitabının programını yapmak, başyazarlar ile yazarları seçmek, yazılış ve basılış ile ilgili bilimsel ve teknik konuları saptamak olduğunu, toplantıya İran, Pakistan, Fransa, Sovyetler Birliği, Macaristan, Japonya, Hindistan, Afganistan ve Amerikalı tarih uzmanlarının katıldığını, ayrıca Çin, Moğolistan, Tacikistan, Sovyet Rusya Bilimler Akademisi ile Felsefe ve İnsancıl Bilimler Konseyi'nin gözlemci bulundurduğunu, eserin 6 cilt olarak kronolojik bir biçimde hazırlanmasının kararlaştırıldığını, kendisinin her cilde bir ad verilmesi hakkındaki önerisinin oybirliğiyle kabul edilerek, I. cilde Uygarlığın Doğuşu, II. cilde Göçebe ve Yerleşik Uygarlıkların Gelişmesi, III. cilde Uygarlıkların Dörtüyl Ağzı, IV. cilde Uygarlıkların Parlak Devri, V. cilde Ters Doğrultuda Gelişmeler, VI. cilde Yakınçağ Uygarlığına Doğru adlarının verildiğini, her cilt için 3 veya 5 tarih yazarının adlarının gösterildiğini, IV. cilt için Türkiye'den Ord. Prof. Enver Ziya Karal'ın V. cilt için de Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı'nın listeye alındığını, ancak kendisinin Ortaasya tarihi üzerindeki çalışmalarının yetersizliğini ve işlerinin çokluğunu öne sürerek görev kabul etmediğini, bunun üzerine Prof. Aydın Sayılı'nın V. ciltten IV. cilde alındığını, her cildin başında sorumlu bir başyazarın bulunacağını, bunların görevlerinin saptandığını, tarihlerin ilk önce İngilizce yazılacağını, Prof. Aydın Sayılı'nın IV. cildin başyazarlığına getirilmesinin önerildiğini belirtmektedir. Ortaasya tarihi hakkında Türkiye'de yazılan eser ve makalelerden oluşan ve Kurumumuzca hazırlanarak UNESCO Genel Merkezine gönderilen bibliyografyanın takdir ve teşekkürle karşılandığını, ayrıca belirtmek isteriz.

§ Çivi yazısı ile yazılı Hitit dilini ilk çözen büyük Çek Hititoloğu Hrozny'nin 100. doğum yılı dolayısıyla 3-7 Mayıs 1979'da Prag'da düzenlenen toplantıya yolluğu Kurumumuzca, gündelikleri Çek'lerce ödenmek suretiyle üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Sedat Alp katıldı ve Maşathöyük'te çıkan Hitit tabletleri hakkında bir konferans verdi. Arkadaşımızın bize verdiği raporda, törenlere Doğu Blok'u ülkelerinin çok sayıda katıldığı, Sovyetler Birliği'nde Hititoloji araştırmalarının geliştiği yazılmakta ve Hrozny adına doğduğu kentte bir müzenin kurulması, adına bir anıtın dikilmesi, Çekler'in uluslararası düzeyde başarı kazanmış bilim adamlarına sahip çıkmakta gösterdikleri duyarlılığın bir örneği olduğu belirtilmektedir.

§ Üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal, Uluslararası Mythologic Lexicon'un merkez üyesi olarak 17-20 Mayıs 1979 tarihleri arasında Paris'te yapılan Genel Kurul toplantısına katılmıştır. Üyemizin yolluk ve gündelikleri Fransız Milli Bilimsel Araştırma Merkezince karşılanmıştır.

§ 1980 Ağustos'unda Bükreş'te toplanacak Uluslararası Tarihsel Bilimler Kongresine sunulacak konulardan biri olan "Tarihte Kadın" konusunun hazırlanması için Paris'e çağırılan üyelerimizden Prof. Dr. Afet İnan, 9 Haziran 1979'da Paris'e gitmiştir. Arkadaşımızın yolluğu Kongre Hazırlık Komitesince verilmiş, oturma giderleri Kurumumuzca sağlanmıştır. Arkadaşımızın bize verdiği raporda toplantıların Sorbon Üniversitesinde yapıldığı ve üç gün sürdüğü, kadının sosyal hayattaki yerinin hangi tarihte başladığı konusunun tartışıldığı ve kendisinin Milat'tan Önce II. binde Hititlerde başlamış olduğu hakkında belgelere dayanarak yaptığı önerinin kabul edildiği, kadının her memlekette sosyal, fikri ve ekonomik düzeyde ne gibi haklara ve görevlere sahip olduğu ve bu hakların nasıl kullanıldığı konusunun da Kongre'ye sunulacak raporda yer almasını önerdiği belirtilmiştir.

§ Üyesi bulunduğumuz Uluslararası Akademiler Birliği'nin 17-23 Haziran 1979 tarihleri arasında İsviçre'nin Bern kentinde yapılan Genel Kurul toplantısına yolluk ve gündelikleri Kurumumuzca karşılanmak suretiyle üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Sedat Alp katıldı. Arkadaşımızın bize verdiği rapora göre, Genel Kurul'un ilk toplandığı 10 Haziran da Birlik Başkanı Harmatta, Ortaasya uygarlıkları konusunda projeksiyonlu bir konferans vermiş, Birlik'in 1980 toplantısının da 15-21 Haziran'da Brüksel'de yapılması karara bağlanmıştır.

§ 26 Ağustos - 1 Eylül 1979 tarihleri arasında İtalya'nın Bologna kentinde toplanan Uluslararası IV. Yeni Latin Araştırmaları Kongresine yolluk ve gündelikleri Kurumumuzca karşılanmak suretiyle üyelerimizden Prof. Dr. Suat Sinanoğlu katıldı. Arkadaşımızın bize verdiği raporda, kongrede okunan bildirilerin sayı ve çeşitlilik bakımından son derece zengin olduğu, bunlar arasında "Türk Tehdidi" seminerinin dikkati çektiği, bu seminere katılarak Türkler hakkındaki görüşlerin yanlışlığını dile getirdiği, konuşmalara bakılırsa Türkler hakkında bugün hâlâ süregelen olumsuz görüşlerin kaynağının Hümanizm ve Rönesans Çağlarının Neo-Latin metinleri olduğunun anlaşıldığı, bu alandaki araştırmalara Türk bilim adamlarının da katılmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

§ 3-7 Eylül 1979'da Münih'te toplanan Uluslararası VI. Türk Sanatı Kongresine yolluk ve gündelikleri Kurumumuzca karşılanmak suretiyle üyelerimizden Prof. Dr. Semavi Eyice "Osmanlı Devri Türk Sanatında Bedestenler" adlı bildirisi ile katıldı. Arkadaşımızın bize verdiği raporda Kongre, genel konferansların dışında,

- 1) Osmanlı Öncesi Türk Mimarisi
- 2) Osmanlı ve Yakınçağ Mimarisi
- 3) Küçük Sanatlar ve İkonografya

adlarını taşıyan seksiyonlar halinde çalıştığı, Kongre münasebetiyle Türkiye İş Bankası'nın "Çağdaş Türk Resim Sanatı" sergisi ile bir Türk halı tüccarının çok güzel eserlerden oluşan bir Türk halı ve kilim sergisi açtığı belirtilmektedir.

§ İtalyan Arkeoloji Enstitüsü'nün 15-25 Ekim 1979'da Atina'da düzenlediği "Milat'tan Önce 7. ve 8. Yüzyıllarda Yunanistan ve İtalya" konulu kollokyuma üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal katılarak Kurumumuzun Bayraklı ve Erythrai kazıları hakkında iki konferans vermiştir. Yolluk ve gündelikleri İtalyan Arkeoloji Enstitüsünce karşılanmıştır.

§ 8-13 Aralık 1979 tarihleri arasında Pakistan'ın İslamabad kentinde düzenlenen Uluslararası Bilim Tarihi ve Felsefesi Kongresine yolluk ve gündelikleri Kongre Hazırlık Komitesince karşılanmak suretiyle üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı "İslam Dünyasında Hastahanenin Doğuşunda Hint Etkisi ile Bu Etkinin Taşıyıcıları Olarak Şimdiki Afganistan Bölgesi ve Civarı Türklerinin Katkısı" konusunda bir bildiri ile katıldı. Arkadaşımız bize verdiği raporda, bildirisinin ilkönce tepki ile karşılandığını, ancak açıklama yapıldıktan ve bütünü ile nesnel olduğu anlaşıldıktan sonra eleştiricilerin tatmin edildiklerini, bazı Hintli delegelerin toplantıdan sonra kendisine İngilizce, Fransızca ve Arapça'da kullanılan "Arap Bilimi" ve benzeri terimlerin yerinde olmadığını, bu gibi terimlerin İslam bilimine Türklerin katkısını dile getirmediklerini, daha uygun bir ad bulunması gerektiğini söylediklerini, ayrıca kapanış toplantısında konuşma fırsatı verildiği gibi, Pakistan televizyonunda Kongrenin temsilcisi ile kendisine bir söyleşi olanağı sağlandığını belirtmiştir.

§ Amerikan Arkeoloji Enstitüsünün 100. yıldönümü nedeni ile 27-30 Aralık 1979 tarihleri arasında Boston'da düzenlenen törene üyelerimizden Prof. Dr. Tahsin Özgüç onur konuğu olarak çağırılmış, arkadaşımız bu törene Kurumumuzu temsilen "Maşathöyük Keşifleri" hakkında bir konferans vererek büyük ilgi toplamıştır.

KONFERANSLAR

Atatürk yıllık konferanslarının XVIII. dizisine bu yıl 30 Kasım 1979'da başlanmıştır. 15 konferanstan oluşan ve 15 günde bir verilen bu konferanslar 13 Haziran 1980 de sona erecektir. Konferansların konuları ve tarihleri şöyledir :

- 30 Kasım 1979 Cuma: Prof. Dr. Coşkun Üçok: *Tarih Çağları ve Türkiye'de Çağ Değişimi.*
- 14 Aralık 1979 Cuma: İffet Aslan: *Atatürk ve Çocuk.*
- 28 Aralık 1979 Cuma: Rauf İnan: *Tarihte, Dünyada ve Bizde Çocuk Haklarına Bakış.*
- 11 Ocak 1980 Cuma: Prof. Dr. Semavi Eyice: *Kızkalesi (Korykos) ve Civarında İncelemeler.*
- 25 Ocak 1980 Cuma: İbrahim Artuk: *Amid (Diyarbakır) de İnal ve Nisan Oğullarının Sikkeleri ile Bunların Yıkılış ve Akibetleri.*

- 8 Şubat 1980 Cuma: Prof. Dr. Şehabettin Tekindağ: *Şah İsmail'in Osmanlı Politikası*.
- 22 Şubat 1980 Cuma: Em. Tümğ. Muzaffer Erendil: *Anadolu'da Eski Muharebeler* (Türk Dönemi Dışı).
- 7 Mart 1980 Cuma: Prof. Dr. Halil Sahillioğlu: *Osmanlı İmparatorluğunda 17. Yüzyılda Yabancı Kalp Para Sorunu*.
- 21 Mart 1980 Cuma: Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver: *Kısmen Yaşantımız Resimleri ile Ressam Hoca Ali Rıza Ekolünden Bazı Örnekler*.
- 4 Nisan 1980 Cuma: Ord. Prof. Reşat Kaynar: *Atatürkçülükte Yöntem ve Günümüzün Türk Gençliği*.
- 18 Nisan 1980 Cuma: Prof. Dr. Neşat Çağatay: *İslam'da İlk Çeviri Eserlerin Düşün Alanına Etkileri*.
- 2 Mayıs 1980 Cuma: Cihat Akçakayalıoğlu: *Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Konularında Bazı Yorum ve Değerlendirmeler*.
- 16 Mayıs 1980 Cuma: Em. Tümğ. Muzaffer Erendil: *Tarih İçinde Askeri Tarih*.
- 30 Mayıs 1980 Cuma: Rauf İnan: *Eğitim Açısından Devrim*.
- 13 Haziran 1980 Cuma: Prof. Dr. Afif Erzen: *Enez Kazıları*.

Atatürk Konferansları dışında 1979 yılı içinde düzenlenen öteki konferanslar şunlardır:

§ 16 Şubat 1979 Cuma günü üyelerimizden Ord. Prof. Reşat Kaynar, "Atatürk'te Meşruiyet İlkesi" konulu bir konferans verdi.

§ 11 Nisan 1979 Çarşamba günü Prof. Dr. Ünal Öziş "Antik Çağ Suyolları" konulu bir konferans verdi.

§ 8 Mayıs 1979 Salı günü İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü üyelerinden Bergama Kazıları Başkanı Dr. Wolfgang Radt "Eski Bergama'da Günlük Yaşam" konulu Türkçe bir konferans verdi.

§ 14 Mayıs 1979 Pazartesi günü Fransız Akademisi üyelerinden Prof. Louis Robert "Anadolu'da Eski Yer Adları" konusunda bir konferans verdi.

§ 26 Kasım 1979 Pazartesi günü Viyana Üniversitesi Avusturya Tarihi Araştırma Enstitüsü görevlilerinden Doçent Dr. Vocolka "Erken Çağda Orta Avrupa'da Osmanlılar" konusunda bir konferans verdi.

§ 27 Kasım 1979 Salı günü Doçent Dr. Vocolka Kurum üleriyle birlikte "Tanzimat Devrinin Avusturya'da Değerlendirilmesi" konusunda bir seminer düzenledi.

KURUMUMUZDA DÜZENLENEN SEMPOZYUM, KOLOKYUM VE BENZERİ TOPLANTILAR

§ Türkiye Cumhuriyeti Seul Büyükelçisi Sayın Melih Erçin'in "Köktürk - Sekel - Fenike Yazıları Üzerine Üç Saptama" adı altında hazırladığı tez üzerine 21 Şubat 1979'da Kurumumuzda bir kolokyum düzenlenmiş ve kolokyuma yazar dışında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ile Hacettepe Üniver-

sitesinin Türk Dili Kürsüleri öğretim üyeleri çağırılarak konunun tartışması yapılmıştır.

§ Türkiye - Polonya Bilimsel ve Kültürel Değişim programı gereğince Polonya Bilimler Akademisi tarihçileri ve üyelerimizin katılması ile 12-14 Kasım 1979'da Kurumumuzda bir sempozyum düzenlenmiştir.

Bu sempozyuma Polonya bilim adamlarınca şu bildirimler sunulmuştur:

1 - Prof. Dr. Stefan Kieniewicz: *19 uncu yüzyılın sonu ve 20 nci yüzyılın başında Polonya bağımsızlığı konusunda Türkiye'nin görüşü.*

2 - Dr. Zygmunt Abrahamowicz: *Polonya arşivlerinde Türkiye ile ilgili kaynaklar.*

3 - Prof. Dr. Zbigniew Wojcik: *15-18. yüzyıllar arasında Polonya ile Türkiye arasındaki ilişkilerin temel sorunları.*

4 - Prof. Dr. Janusz Tazbir: *15-18. yüzyıllarda Polonya kültürüne Türk etkileri.*

BİLİMSEL ARAŞTIRMALARA YARDIM

§ Side suyuollarının incelenmesi için üyelerimizden Prof. Dr. Jale İnan'a 50,000 liralık yardım yapılmıştır.

§ Silifke yöresindeki yerüstü arkeoloji eserlerini incelemek üzere üyelerimizden Prof. Dr. Semavi Eyice'ye 25.000 liralık yardım yapılmıştır.

§ Timur ve İmparatorluğu konusunda hazırlamakta olduğu eseri için Fransa ve İngiltere kitaplıklarında araştırma yapmak üzere üyelerimizden Prof. Dr. Yaşar Yücel'e 47.328 liralık yardım yapılmıştır.

§ Amerikan Arkeoloji Enstitüsü'nün 100. yıldönümü için Amerika'ya çağrılan üyelerimizden Prof. Dr. Tahsin Özgüç'e Orta Anadolu kökenli eserler üzerinde Philadelphia, Baltimor ve New-York müzelerinde araştırma yapmak üzere 19.982,50 liralık yardım yapılmıştır.

§ Tabula Imperii Romani ile ilgili olarak Anadolu'nun çeşitli yerlerinde epigrafya araştırmaları yapmak üzere Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Klasik Filoloji Kürsüsü okutmanlarından Ender Varınlıoğlu ile İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Kürsüsü Epigrafya uzmanı İsmail Kaygısız'a yedişerbin lira bilimsel araştırma yardımı yapılmıştır.

§ Zile, Tokat'tan Kayseri'ye giden yol üzerinde çok harap durumda bulunan Selçuklu kervansarayının planını incelemek üzere üyelerimizden Prof. Dr. Tahsin Özgüç'e 20.000 liralık bilimsel araştırma yardımı yapılmıştır.

KONFERANS SALONUMUZDAN YARARLANAN KURULUŞLARIN YAPTIKLARI TOPLANTI, KONFERANS VE SEMPOZYUM

§ 15-18 Ocak 1979'da Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün 1978 kazı sonuçları sempozyumu.

§ 19 Ocak 1979'da Türkiye Muharipler Derneği'nin "Eski ve Yeni Türk Harflerinin Toplama Getirdiklerini Değerlendirme" konulu konferansı.

§ 30 Ocak 1979'da Türkiye Muharipler Derneği'nin "Yeni Yazı ve Eski Türkçe Yazı Sorunları" konulu konferansı.

§ 12 Şubat 1979'da Türkiye Muharipler Derneği'nin "*Harf Devriminin İlk Uygulamaları*" konulu konferansı.

§ 27 Şubat 1979'da Türkiye Muharipler Derneği'nin "*Dil Devrimi ve Atatürk'ün Kişisel Anlatımı*" konulu konferansı.

§ 2 Mart 1979'da Türkiye Muharipler Derneği'nin "*Atatürkçülüğün Çağdaş Yorumu*" konulu konferansı.

§ 16 Mart 1979'da Türkiye Muharipler Derneği'nin "*Atatürk'ün Ekonomik Görüşü*" konulu konferansı.

§ 19-12 Mart 1979 tarihlerinde Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesinin "*Üniversite Yönetiminin Uluslararası Sorunları*" konulu sempozyumu.

§ 27 Mart 1979'da Türk Kütüphaneciler Derneği'nin "*50. yıldönümü dolayısıyla Harf Devrimi ve Kütüphaneciliğimize Etkileri*" konulu yuvarlak masa toplantısı.

§ 28 Mart 1979'da Ankara Alman Kültür Merkezinin "*Türk Alman Kültür İlişkilerinin Tarihi Koşulları*" konulu konferansı.

§ 29 Mart 1979'da Türk Kütüphaneciler Derneği'nin "*250. Yıldönümü Dolayısıyla Türkiye'ye Matbaanın Girişi*" konulu konferansı.

§ 28 Nisan - 1 Mayıs 1979 tarihlerinde Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesinin "*Halk Ezgilerini Notaya Alma Semineri ve Van Halk Bilim Araştırması*" sergisi.

§ 9 Mayıs 1979'da Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinin "*Avusturya'da Çağdaş Tiyatro Hareketleri*" konulu konferansı.

§ 12 Mayıs 1979 da Türkiye Tabiatını Koruma Derneği'nin *Genel Kurul* toplantısı.

§ 23-25 Mayıs 1979 tarihleri arasında Milli Savunma Bakanlığı Harita Genel Müdürlüğü'nün "*Türkiye Ulusal Fotogrametri Birliği VI. kongresi*."

§ 28-29 Mayıs 1979 tarihleri arasında Maliye Hesap Uzmanları Derneği'nin "*Türkiye'de Vergi Denetimi ve Sorunları*" konulu sempozyumu.

§ 31 Mayıs 1979'da Türk Eğitim Derneği'nin "*Eğitim Hizmet Ödülü*" toplantısı.

§ 25-26 Ekim 1979 tarihleri arasında Türk Eğitim Derneği'nin "*Çocuk ve Eğitim*" konulu sempozyumu.

§ 10 Kasım 1979'da Türk Silahlı Kuvvetleri Emekli Subaylar Derneği'nin "*Atatürk Devrimi ve İlkeleri*" konulu konferansı.

§ 22 Kasım 1979'da Üniversiteli Kadınlar Derneği'nin "*Gerçek Atatürkçülük Nedir?*" konulu açık oturumu.

§ 10 Aralık 1979'da UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'nun *Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisinin 31. yıldönümü* dolayısıyla düzenlediği açık oturum.

UNESCO TÜRKİYE MİLLİ KOMİSYONUNDAKİ ÇALIŞMALARIMIZ

Geçen devrede UNESCO Türkiye Milli Komisyonunda Yönetim Kurulu üyesi olarak Kurumumuzu temsil eden Prof. Dr. Afet İnan bize verdiği raporda Uluslararası Kadın Yılı münasebetiyle kurulan komisyonun yürütücüsü olarak çalışmalar yapıldığını ve bilgiler toplandığını, Türkiye'de ve dış memleketlerde bu amaçla

yapılan toplantılara katılan delegelerimizin raporlarının, Türkiye Cumhuriyeti devrinde kadının meslek, bilim, kültür ve sanat hayatındaki durumu ve kadın yılı ile ilgili yayınların bir bibliyografyasının hazırlanmasını önerdiğini, bunların üç kişilik bir yazı kurulu tarafından hazırlanacağını, UNESCO konuları ile ilgili olarak Atatürk'ün sözlerinin kronolojik bir sıraya göre toplanarak Atatürk'ün 100. doğum yılı nedeni ile yabancı dillerde yayınlanmasını ve 1981'de bu metinler üzerinde Ankara ve Paris UNESCO merkezlerinde bir açık oturum düzenlenmesini önerdiğini belirtmiştir.

**ATATÜRK'ÜN VASIYETİ KONUSUNDA CUMHURİYET HALK PARTİSİ
İLE ÇIKAN ANLAŞMAZLIK**

Geçen yılki raporumuzda açıkladığımız gibi, Atatürk'ün vasiyeti konusunda Cumhuriyet Halk Partisi ile aramızda çıkan anlaşmazlık bir çözüme bağlanmadığı için Türk Dil Kurumu ile birlikte yargı yoluna başvurma zorunda kaldığımızı üzülenek belirtmek isteriz. Dava devam etmektedir.

GENEL MÜDÜR ULUĞ İĞDEMİR İÇİN YAPILAN TÖREN

Doğumunun 80. ve Kurum'daki görevinin 48. yıldönümü nedeni ile Genel Müdürümüz Uluğ İğdemir için 31 Mart 1979'da bir tören düzenlenmiş ve Belleten' in 170. sayısı Uluğ İğdemir adına yayınlanmıştır.

PROF. CEMAL ALAGÖZ KİTAPLIĞINI KURUMUMUZA BAĞIŞLADI

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Coğrafya Profesörlüğünden emekli sayın Cemal Alagöz çok değerli koleksiyonları kapsayan özel kitablığını Kurumumuz'a bağlamıştır. Kendisine teşekkürlerimizi sunarız.

**ORD. PROF. ÖMER LÜTFİ BARKAN'I
VE ORD. PROF. HİKMET BAYUR'U YİTİRDİK**

Kurumumuz bu yıl 24 Ağustos 1979'da asıl üyelerimizden çok değerli arkadaşımız Ord. Prof. Ömer. Lütfi Barkan'ı, 6 Mart 1980'de de en eski üyelerimizden büyük tarih araştırmacısı Ord. Prof. Hikmet Bayur'u yitirmiş olmanın bahtsızlığına uğradı. Yeri güç doldurulacak olan arkadaşlarımızın bu kayıplarından dolayı bütün üyelerimize başsağlığı dileriz.

**"HÜDAVENDİĞÂR LİVASI SAYIM DEFTERİ"
ADLI KİTAP HAKKINDA AÇILAN DAVA**

Rahmetli üyelerimizden Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan tarafından hazırlanarak Kurumumuzun yayınları arasında basılmış olan "Hüdavendigâr Livası Sayım Defteri"nin cetvelleri ile haritalarının hazırlanmasında kendisine yardım eden İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi uzmanlarından Enver Meriçli, Sayın Barkan'ın ölümünden sonra kitabın kendisi tarafından hazırlandığını, yalnız önsözünün Prof. Barkan tarafından yazıldığını öne sürerek esere sahip çıkmak istemiş ve mahkemeye başvurarak kitabın basımını durdurmuştur. Dava devam etmektedir.

ULUSLARARASI GÜNEY - DOĞU AVRUPA
ARAŞTIRMALARI KURUMUNUN IV. KONGRESİ

Üyesi bulunduğumuz Uluslararası Güney - Doğu Avrupa Araştırmaları Kurumu IV. Kongresinin 13-18 Ağustos 1979 tarihleri arasında Ankara'da Kurumumuzun işbirliği ile toplanacağını, Organizasyon Komitesi üyelerinin adlarını geçen yılki raporumuzda belirtmiştik.

Sayın Cumhurbaşkanımız Fahri Korutürk kongrenin koruyucu başkanlığını kabul buyurmuşlardı.

13 Ağustos 1979 Pazartesi günü saat 9,30'da kongre üyeleri Türk Tarih Kurumu'na geldiler. Buradan otobüslerle Atatürk'ün Anıtkabrine gidilerek bir çelenk kondu ve saygı duruşunda bulunuldu.

Kongrenin açılış töreni saat 11,30'da Hacettepe Üniversitesi konferans salonunda yapıldı. İstiklâl marşından sonra Başkan Enver Ziya Karal ilk sözü Cumhurbaşkanlığı Genelsekreteri Büyükelçi Haluk Bayülken'e verdi. Sayın Bayülken Cumhurbaşkanını Sayın Fahri Korutürk'ün açılış söylevini okudular. Daha sonra kongre başkanı Ord. Prof. Enver Ziya Karal Türk Tarih Kurumu ve kongre çalışmaları hakkında bilgi verdi. Güney - Doğu Avrupa Araştırmaları Kurumu başkanı Prof. Dr. Nikolai Todorov Kurum çalışmalarının önemi hakkında geniş açıklama yaptı. Prof. Todorov'dan sonra Ankara Üniversitesi Rektörünü temsilen rektör vekili Prof. Dr. Aral Olcay, UNESCO Genel Direktörü Dr. Alex Mirochnikov birer konuşma yaptılar.

Genel Kurulun öğleden sonra saat 16'da yapılan toplantısında UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Başkanı ve Kongre Genel Sekreteri Prof. Bedrettin Tuncel, Amerika Birleşik Devletleri Heyetinden Prof. Albert Lord, Romanya Sosyalist Cumhuriyeti delegelerinden Prof. Dr. Razvan Theodorescu konuşular. Aynı gün kongre başkanı Ord. Prof. Enver Ziya Karal Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi holünde kongre üyeleri şerefine bir kokteyl verdi. Kongre 14-18 tarihleri arasında Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinde seksiyonlar halinde çalıştı. 18 Ağustos 1979 günü öğleden sonra saat 16'da Türk Tarih Kurumu'nda yapılan törenle kongre sona erdi.

18 Ağustos akşamı Dışişleri Bakanı Sayın Gündüz Ökçün yabancı konuklar köşkünde kongre üyeleri onuruna bir kokteyl verdiği gibi, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı da 19 Ağustos'ta Gordiyon, Konya ve Göreme'ye birer gezi düzenledi. Kongre üyeleri Ankara'dan çok iyi izlenimlerle ayrıldılar. Birçoğları da gönderdikleri yazırlarla kongrenin düzenlenmesinde gösterilen başarıyı övdüler.

ATATÜRK VE TÜRK DEVRİMİNİ ARAŞTIRMA
MERKEZİNİN ÇALIŞMALARI

I. Atatürk ve Türk Devrimi ile ilgili çalışmalar :

1 — Harf Devrimi Sempozyumu bildirilerinin yazımı ve kontrolü tamamlanmış ve basılmak üzere Genel Müdürlüğe teslim edilmiştir.

2 — Atatürk ve devrimleriyle ilgili yeni 110 kitap fişi çıkarılmış, böylece fiş toplamı 4.029 u bulmuştur.

3 — Atatürk ve devrimleriyle ilgili 15 tefrika derlenmiş, böylece tefrika sayısı 642 olmuştur. Bunların fişleri yazılmış tasnifi yapılmıştır.

4 — 2.621 makale ve haber fişi yazılarak, tasnifi yapılmış, fişlerin kataloğa yerleştirme işi tamamlanmıştır. Fiş toplamı 75.809 olmuştur.

5 — Akşam gazetesinin 1934-1935-1936-1937 yılları ile, Dünya gazetesinin eksik olan sayıları taranmıştır.

6 — Yıl sonuna kadar işlemi tamamlanarak, sınıflandırılan ve dosyalarına giren 925 kupür ile kupür sayısı 64.642 olmuştur.

II. Bağış olarak alınan belgeler ve üzerindeki çalışmalar :

1 — Sadrazam Tevfik Paşa varislerinden alınan belgelerden 1660 tanesinin sınıflandırılması tamamlanmış, bunlardan 537 tanesi yeni yazıya çevrilerek daktilo edilmiş, 146 tanesinin de özeti yapılmıştır. Ayrıca 31 Mart Vakası ile ilgili 24 tane Fransızca belge Türkçeye çevrilmiş, 1071 gazete kupürü dosyalanmıştır.

2 — Fahri Acuner'in evrakı teslim alınmıştır.

3 — Em. Gnl. Dr. Ali Rıza Erkan'dan 1 gazete, 2 makale, 9 resim alınmıştır.

III. Kitaplar :

1 — Cami Baykurt'un "Son Osmanlı Afrikasında Çöl Hayatı, Çöl Adamları, Araplar, Berberiler, Tuareğ, Abdülhamid Devrinin Sürgünler Diyarından Hatıralar-Jön Türki Tarihinden Bir Sayfa" adlı eserinin daktilo edilmesi tamamlanmış ve basılmak üzere Genel Müdürlüğe teslim edilmiştir.

2 — Salahi Sonyel'in basılacak olan "Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika II" adlı kitabı tekrar gözden geçirilmiş, 20 belgenin aslı bulunarak, düzeltilmiştir.

IV. Türkiye Cumhuriyeti devrine ait toplanmakta olan bilgiler ve dosyalar :

1 — Atatürk döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne seçilen milletvekillerinin öğrenim ve meslek durumları ile, bunların devrelere ve bölgelere göre miktarları, azınlıklardan seçilen milletvekilleri.

2 — Mecliste ve Senatoda kadın milletvekillerinin biyografileri. Siyasi hayat-taki çalışmaları ve başarıları.

3 — Türk Devrim Kanunlarının metinleri, kronolojik sıraya göre bir araya toplanmaktadır.

4 — Hatay meselesinde gazetelerde yayınlanan ve Atatürk tarafından yazdırıldığına Prof. Dr. Afet İnan'ın tanık olduğu makaleler toplanmaktadır.

KİTAPLIK ÇALIŞMALARI

Aksesyon :

1979 yılı içinde kitaplığımıza 941'i bağış, 300'ü değişim, 470'i satın alınmak ve 158'i T. T. K. kanalı ile olmak üzere toplam 1869 kitap, ayrıca 22 harita, 1380 gazete, 4 yazma, 3 fotokopi, 5 mikrofilm gelmiş, 1038'i bağış ve değişim, 263'ü satın alınmak suretiyle toplam 1301 dergi koleksiyonumuza eklenmiştir.

Kataloglama :

Yukarıda dökümü yapılan eserlerin her türlü kayıt, fiş vb. işlemleri tamamlanarak yerlerine konmuştur. Ayrıca geçen yıl tasnifinin yapıldığını bildirdiğimiz

fotoğraf arşivimizin fişleri çoğaltılmış, resimler de yeni yaptırılan kutu - dosyalara yerleştirilerek arşiv dolaplarına konmuştur.

Kitap Deposu :

Bu yıl kitap sayımı yapılmış bir önceki sayıma göre 17 eski kayıp bulunmuş, 50 yeni kayıp tesbit edilmiştir.

1979 yılı sonunda kitap varlığımız 73.166'ya, dergi varlığımız 71.852'ye, yazmalar 901'e, fotokopiler 172'ye, mikrofilmler 189'a yükselmiştir.

Okunan Kitaplar :

Bu yıl içerisinde okuyucu salonunda 12.013 kitap, 3183 dergi, 143 gazete okunmuştur.

Cilt :

651 kitap, dergi ve gazete ciltlenmiş, ayrıca resim arşivimiz için 300 adet kutu - dosya yapılmıştır.

Değişim :

Bu yıl 54'ü özel, 265'i şahıs ve müessese olmak üzere 319 yerle dış yayım değişimi yapılmıştır.

Parasız Dağıtım :

Kurumumuz yayınlarından bu yıl çıkan 8 kitap ile 5 Belleten 35 asıl, 23 muhabir, 12 şeref üyesi ile 80 şahıs, 33 makam, 46 kurum, müze ve kitaplığa parasız dağıtılmıştır.

Ayrıca Kurumumuza kitap yardımı için başvuran iki kuruluşa konuları ile ilgili kitaplar gönderilmiştir.

Kitaplık Komisyonu :

Kitaplık Komisyonumuz bu yıl da gerek duyuldukça toplanmış ve kitaplıkla ilgili işleri görüşmüştür.

Sergi :

IV. Uluslararası Güney - Doğu Avrupa Araştırmaları Kongresi sırasında en başta, Federal Almanya olmak üzere, Bulgaristan, Romanya, Macaristan delegasyonları tarafından Kongreye gönderilen kitaplar sergilenmiştir. Bu kitaplar daha sonra kitaplığımıza armağan edilmiştir.

KAZILAR

Eskiçağ Kolunca verilen kararlar gereğince bu yıl da Alacahöyük, Perge, Kül-tepe - Kaniş, Maşathöyük, Konya Karahöyüğü, Bayraklı, Erythrai, Çavuştepe, Acemhöyük, İkiztepe kazıları ile Side Su yolları araştırmalarına devam edilmiştir.

Kurumumuzun bu yıl yaptığı kazılara Kültür Bakanlığı yanında Ankara Üniversitesi ve Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu da para yardımı yapmıştır. Gerek Kültür Bakanlığına, gerekse Ankara Üniversitesi ile Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'na şükranlarımızı sunarız.

Bu yılki kazılar hakkında kazı kurulları başkanlarından aldığımız raporları olduğu gibi sunuyoruz:

1 — *Alacahöyük'te 1979 Yılı Çalışmaları :*

Alacahöyük'te 1979 mevsiminde arkeolojik kazı ve restorasyon çalışmaları 7. ve 8. aylar içinde ve ancak (30) günlük kısa bir sürede devam etmiştir.

Kazı Heyeti :

Kazı heyeti başkanı ve T. Tarih Kurumu üyesi Dr. Hâmit Zübeyr Koşay, kazı heyeti başkan yardımcısı, arkeolog Mahmut Akok.

Kültür Bakanlığı, kazı temsilcisi, Çorum Müzesi Asistanı, Osman Ünsal.

Fotoğrafçı, Kültür Bakanlığı, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü foto uzmanı Selahattin Öztartan.

Hesap işleri uzmanı, Anadolu Medeniyetleri Müzesi hesap uzmanı ve mutemedi, Ahmet Bekçi'den kurulmuştur.

Alacahöyük'te 1979 mevsimi kazı çalışmaları :

Alacahöyük'ün 1979 mevsimi kazı çalışmaları, kazı ödeneğinin azlığı dolayısıyla, 1978 mevsimi kazılarının devamı şeklinde ve aynı kazı alanlarında derinliğine yapılan çalışmalarla, Eski Hitit çağı tabakaları içinde sürdürülmüştür.

Höyük üzerindeki arkeolojik kazılar, fiili olarak (21) gün sürmüş ve çeşitli tür ve yapıda kırk sayıda müzelik eser elde edilip, envanterleri yapılarak, Alacahöyük Müzesi yetkilisine teslim olunmuştur.

Alacahöyük'ün bu mevsim, eski eser buluntuları arasında, orijinal vasıfta, biri silindir, öteki dikdörtgen prizma biçimli iki mühür Orta Anadolu arkeoloji ve tarih kültürüne kazandırılmış birer belgedir. Buluntular arasında pişmiş toprak kap parçalarına vurulmuş mühür baskıları da ele geçmiştir.

Alacahöyük'te 1979 mevsimi yapılan onarım ve restorasyon çalışmaları :

Alacahöyük'te bugüne kadar kazılarla açılan alanların yüzölçümü 60.000 m². yi bulmaktadır. Bu alanlar içinde bulunan çeşitli çağlara ait yapı kalıntıları, kazı heyetimizce kabul edilen bir program çerçevesinde ve uzun uğraşmalarla onarılmış, tanzim ve restore edilmişlerdi. Üstleri açık ve hava etkenlerine karşı koruyucu niteliği yetersiz olan bu buluntuların, zamanla dağılan ve bozulan bölümleri, yine kazı heyetimizin programladığı bir onarım düzeni içinde süreli olarak denetim ve bakım altında tutulmaktadır.

Bu mevsimde, Eski Hitit Çağı mimari parçalarının çeşitli tabakalarını bir arada gösteren toplulukların, üst yüzlerine, modern malzeme ile dış etkenlere karşı ve çamurdan harç gösterişinde koruyucu bir yüzleme çekilmiştir.

Duvarların dağılmaya yüz tutan bölümleri de, gereken biçimde onarılmıştır.

Geniş kazı alanının iç kısımları ve yapı duvarı üstleriyle, yapı bölümlerini kaplamış olan yabani otlar baştan başa ve yerinde korunan eserleri bir keder vermeden temizlenmiştir.

Alacahöyük, kırk mevsimi aşan sürekli çalışmalar, geniş eski eser buluntuları ve bilimsel yayımlarıyla, Orta Anadolu arkeoloji ve kültür tarihi için kaynak olan niteliği güçlü bir varlık durumunda, dünya bilim çevrelerinde ününü sürdürmektedir.

Dar ödenekli ve kısa süreli son mevsimlerin çalışmalarında da, elde edilen yeni buluntularıyla, bu yerin önemi, yeni yeni kazılarla üzerine eğilme gereğini tekrar ortaya çıkarmış bulunmaktadır.

Yeni mevsimlerde geniş ödeneklerle, geniş çalışma olanağı sağlandığı takdirde, Alacahöyük umut dolu bir araştırma yeri olarak değerini ve verimini esirgemeyecektir.

DR. HAMİT ZÜBEYR KOŞAY
Alacahöyük Kazı Heyeti Başkanı ve
T. Tarih Kurumu Üyesi

MAHMUT AKOK
Arkeolog

2 — Perge Kazısı 1979 Çalışmaları :

Türk Tarih Kurumu, Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi adlarına yürütülen 1979 yılı Perge kazısı 10 Eylül'den 26 Ekim'e dek sürmüştür. Kazıda bulunan heykellerin onarımı ve fotoğraf çekme işleri, mozaik onarımı 24 Kasım'da son bulmuştur. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu ile Uluslararası Side Dostları Vakfı da kazıları maddi olanaklarla desteklemişlerdir. Bütün bu kuruluşlara teşekkürlerimiz sonsuzdur.

Başkanlığımızdaki kazı ekibi, Başkan Yardımcısı Asistan Dr. Halûk Abbasoğlu, Arkeolog - Mimar Ülkü İzmirligil, Asistan Ahmet Vedat Çelgin, Doç. Dr. Somay Onurkan, Topograf Adnan Şakar, Epigraf İsmail Kaygusuz, Mimar Gülsün Saraçlar, Arkeolog Desinatör Füsün Arman, Arkeolog fotoğraf uzmanı Semra Sarıbekiroğlu, Arkeolog Restoratör Sait Başaran, Arkeolog Restoratör Hüseyin Akıllı, Arkeolog Neş'e Atik, arkeoloji öğrencilerinden Arzu Kılıçözlü, Oğuz Tekin ve Dilek Yarcan'dan oluşmuştur. Kültür Bakanlığı temsilcisi olarak bu çalışmalarımıza Bursa Müzesi Asistanlarından Oya Kozaman katılmıştır.

1979 yılı çalışmalarımızı, I. Kazılar, II. Alan Düzenlemesi, III. Topografik Çalışmalar, IV. Epigrafik Çalışmalar, V. Mozaik Çalışmaları, VI. Onarım Çalışmaları, VII. Heykel Onarımı başlıkları altında toplayabiliriz.

I. Kazılar :

I. Ana Sütunlu Cadde (Ja) Kazısı :

Caddenin batı kanadında geçen yıl kalındığı yerden başlanarak kuzeye doğru devam edildi. Böylece 120-127 No. lu postamentlerin arkasına rastlayan portik ve portiğe açılan 4 dükkânın duvarlarına ilişkin sokel bölümü, kapı söveleri meydana çıkarıldı. Portik tabanının mozaik döşeli olduğu saptandı. Portiğin önünde caddenin batı şeridinde geçen yıl kalındığı yerden kazıya devam edildi ve 127. postamentin önüne varıldı. Doğu kanadında karşı bölüme ilişkin sütunların mermerden olmasına karşın burada granittendir. Sütun kaidelerinden 124 No. sütunun dışında hepsi tam olarak bulunmuştur. Portiğin mermerden korinth düzeninde sütun başlıkları, kireçtaşından arkhitrav parçaları da meydana çıkarıldı.

2. Agora'nın Kuzeyindeki Tacitus Caddesi (J2) İle Agora'nın Doğusundaki Je Caddesinin Bir Bölümünün Kazısı :

Tacitus Caddesinde (J2) geçen yıl kalındığı yerden, 30 No. lu postamentin berisinden başlanarak doğuya doğru 15 m. ilerlendi. Mimarlık parçaları (kapı

lentosu, söve gibi) yanı sıra damgalı tuğla, matara şeklinde ve üzeri bezemeli pişmiş topraktan kap, keramik parçaları ve yarı giyimli kadın heykeli fragmanı bulunmuştur.

J2 Caddesinin portiği, 30 No. lu postamentten sonra geç döneme ilişkin bir mekânla (No. 16) kesintiye uğrar. Bu mekân batıdan Tacitus Caddesinin portiğine, doğudan ise Je Caddesine açılır. Aynı zamanda güneyde bitişik olduğu 17 No. lu mekânla da irtibatlıdır. 17 No. lu mekânda da Je Caddesine ve batıdan Agora'nın kuzeydoğu köşesine rastlayan D girişine açılır.

Je caddesinde birtakım geç dönem duvarlarına rastlandı ve durumu şimdilik açıklığa kavuşmadı. Burada da moloz arasında mimarlık parçaları, damgalı ve monogramlı tuğlalar bulundu.

3. Güney Hamamı (I) Kazısı :

Palaestra'nın batı portiği tamamen, doğu portiğinin önemli bir bölümü, geçen yıl kazılmış olan güney portiğine açılan II. No. lu mekânın yarısı ile batı duvarının arkasında bulunan koridor kazılmıştır. III No. lu mekânın apsisi ile IV No. lu mekânın batı duvarı önünde de sondajlar açıldı.

Batı portiğinin mermerden sütun kaideleri, sütun gövdeleri ve korinth düzenli başlıkları ile kireçtaşından saçaklığa ilişkin parçaları fazla harap durumda ele geçti. Kuzey bölümünde portiğe, cephesinde 9 sütun bulunan VI. No. lu mekânın bir bölümü açılmaktadır. Bu mekânın diğer bölümü ise kuzey portiğinin batı ucuna açılır. Sütunlar granitten, kaide, başlıklar ve saçaklıklar mermerdendir. III No. lu mekânın girişi önünde Plankia Magna'yı onurlandıran bir yazıtı kapsayan kireçtaşından bir blok in situ buluntu. VI No. lu mekânın kuzey portiğine açılan bölümünde 7. sütunun önünde bir kaide bulundu. Belki de hemen burada yalnız fragmanları elimize geçmiş olan kolosal, Herakles Farnese tipindeki heykel bu kaide üzerinde duruyordu.

12 m. genişliği ile kuzey portiği bir salon görünümündedir. Portiğin arka duvarının önünde üç büyük kaide vardır. Bunlar taştan örülmüş olup üzerleri mermer levhalarla kaplıdır. Kuzey batı köşesindeki kaidenin yakınında çıplak bir genç heykeli ile bir genç başı bulundu. Ancak başın heykelle ait olmadığını saptadık. Ortadaki kaidenin üzerinde duran İmparator Traianus'un heykeli 42 parça halinde ele geçti. Elleri hariç heykel tam durumdadır. İmparator'u zırlı, orduya hitap eder (adlocutio) pozunda gösterir. Sağında Dacia eyaletinin personification'u diz çökmüş durumda gösterilmiştir. Bu figür Traianus'un Dacia'lılara karşı kazandığı zaferini simgeler. İmparator'un Anadolu'da tam olarak bulunan ilk heykelidir. Yapıt kolosal boyutu (2.460 m.), kabartma bezemeli görkemli zırhı, nefis portre başı ile büyük bir değer taşır. Üçüncü kaidenin üzerinde duran zırlı İmparator'un başı bulunamadı. Bu heykel Traianus'un heykelinden daha büyük ve görkemlidir. İmparator heykellerini kapsayan geniş portik bir tür İmparatorlar salonu görünümündedir.

Hamamın güney portiğine açılan IV No. lu apsisli mekânın içini 20.00 × 13.00 m. boyutunda büyük bir havuz kaplar. Mekânın batı duvarı ilki yuvarlak ikisi dikdörtgen olmak üzere üç nişle, apsis ise beş dikdörtgen nişle uzuvlandırılmıştır. Nişlerin önünde 1.050 m. genişliğindeki set mermer döşemeli olup fasad mimarlığının tabanını oluşturur. Bunun üzerinde nişlerin ortalarında ve yanlarında 1.50 m. yüksekliğinde in situ payeler bulunmaktadır. Payeler ve nişlerin içi 1.50 m. yük-

seklğine dek mavi ve yeşil harel mermer levhalarla kaplı olup aşağıdan ve yukarıdan profilli beyaz mermerden silmelerle sınırlandırılmıştır. Nişlerin ortalarındaki payelerin, arkalarında bulunan suyu getiren künklerin geçmesine mahsus deliklerden, F₂ çeşmesinde olduğu gibi, çörten taşıyıcı oldukları anlaşılır. Diğer payeler cephe mimarlığı ile ilgili olabilir. Mermerden sütun kaidelerinden sütunlardan ve Ion düzenli başlıklardan pek azı ele geçmiştir. İyi cins kireçtaşından saçaklıklar ise daha iyi durumda korunagelmıştır. Ayrıca konsol parçaları ve bol miktarda tonoz örtüsüne ilişkin tuğlalar bulundu. Hareketli fasad mimarlığı, renkli mermer kaplamaları ve buluntulardan anlaşıldığı üzere zengin bir şekilde heykellerle süslü mekân, kuşkusuz göz kamaştırıcı bir güzelliğe sahipti. İçinde büyük yüzme havuzu (Natatio) bulunan bu mekân hamamla (III No. lu mekânla) ancak indirek bağlantılı olup, tüm cephesi ile palaestra'nın portliğine açılır. Mekânın görkemli görünümünü bir kat daha arttıran heykellerin hepsi havuzun tabanı üzerinde bulundu. Bunlar sırasıyla: Nefis işçilik gösteren Herakles başı, Küçük Nemesis heykeli, giyimli kadın portre heykeli, çıplak ve elinde bereket boynuzu tutan Genius, Nemesis, Hygieia, Asklepios ve Rahibe heykelleridir.

III No. lu mekânda apsis'in doğu bölümünde açılan sondaj burada da bir havuzun bulunduğunu ortaya koydu. Apsis'in içi aynı IV No. lu mekânda olduğu gibi beş nişle uzuvlandırılmıştır. Nişlerin ortasında bulunan payeler aynı şekilde çörten taşımaktadır. Nişlerin yanındakiler ise yukarıda bulunan in situ kalmış başlıklarından anlaşıldığı üzere paye taşıyorlardı. Burada havuzun tabanında giyimli bir kadın heykeli bulundu, başı eksik olduğundan bir portre mi yoksa bir ideal figür mü olduğu saptanamadı. Bu mekânın hamamın frigidariumu olduğu anlaşılıyor.

II. No. lu mekânda batı duvarının dibinde açılan sondajda, hypokaust (cehen-nemlik) sistemine rastlandı. Bu sistem I No. lu mekânın altında da uzanmaktadır. Buna göre II No. lu mekânın hamamın ılık bölümü, Tepidarium'u, I No. lu mekânın ise hamamın sıcak bölümü, Kaldarium'u olduğu anlaşılmaktadır.

Batı ve kuzey portiklerine 9 sütunlu cephesi ile açılan mekânın önünde kazıyı doğuya doğru sürdürdük. Burada bir şapel'e rastlandı. Girişin basamakları üzerinde üç Kharit'ler grubuna ait ortadakinin solunda duran figüre ilişkin torso bulundu. Şapelin girişi için daha önce mevcut sütunlu yapı kullanılmıştır. Şapel'in büyük bloklardan yapılmış apsis'i kısmen ayakta kalmıştır.

II. Alan Düzenlemesi :

1968 yılında kazılmış F2 çeşmesinde Fusun Arman'ın denetiminde düzenleme çalışmaları yürütüldü. 1978 yılında F2 çeşmesinin arka mekânı kazısı sırasında bir havuza ilişkin parçalar bulunmuştu. Çeşmenin ilk kazısı sırasında bulunmuş olan havuz parçalarına işlevi ve yapıdaki yeri hakkında ipucu verebilecek durumda olmadıklarından çeşme binasının yayınlanan rekonstrüksiyon resminde (Arif Müfid Mansel, AA, 1975, res. 26) yer verilmemişti. Fusun Arman eski ve yeni bulunmuş parçaları birleştirerek havuzu tümledi. 1975-76 yıllarında kazdığımız F4 çeşmesinde in situ bulunan benzeri havuza dayanarak aynı zamanda havuzun boyutlarını ve işlevini de gözönünde tutarak bunun eski rekonstrüksiyon resminde kemerli geçidin hemen üstünde yer aldığını saptadı. Çeşmenin ilk kazısı sırasında çıkarılmış ancak

nerede durduğu ve ne işe yaradığı hakkında yargıya varılmadığı için rekonstrüksiyon resminde yer almamış önemli birkaç mimarlık parçanın da böylece yeri saptanabildi.

Ayrıca bu düzenleme sonucu çeşmenin mimarlık parçaları karmakarışık durumdan ve doğanın kötü etkisine terkedilmişlikten kurtarılmış oldu. Bugün ören yerini ziyaret edenler bu düzenleme sayesinde Çeşme yapısının anıtsal fasadını gözünün önünde canlandırabilir.

III. Topografik Çalışmalar :

- a) Nekropol'ün ölçüleri tamamlandı ve 2000 ölçekli paftasının çizimi yapıldı.
- b) Ören yerinde tamamlayıcı çalışmalar yapıldı ve gerekli kotlar alındı.
- c) Plancia Magna'nın mezarının ölçüleri alındı.
- d) Yeni kazı yerleri kent planı üzerine işlendi.

IV. Epigrafik Çalışmalar :

1. Antik kentin sur içi ve sur dışı alanlarında araştırmalar yapılarak yeni yazıtlar saptandı.

2. Yeni kazılan alanlarda bulunan yazıtların kopyası, estampağı yapıldı ve fotoğrafları alındı.

3. Daha önce yayınlanmış yazıtlar alanda saptanarak karşılaştırmalar yapıldı.

Bu çalışmalarda 54 yazıt işlem gördü. Önemlilerinden bir tanesi Barbaros mahallesinde Ali Horton'un evinin önündeki sunak üzerindeki yazıttır. Burada Apollon ilk kez Bendos sıfatını taşır. 2. önemli yazıt doğu surlarının iç tarafında, 4. kulenin önünde bulunan bir kapı lentosu üstünde bulunmaktadır. Perge'de Men kültürünün varlığını kanıtlayan ilk yazıttır. 3. önemli yazıt Güney hamamının kuzey portiğinin doğu bölümü kazısında bulunmuştur. Perge'de bulunan kent hazine yapısını tanımlaması açısından ilginçtir.

V. Mozaik Çalışmaları :

Bu yıl Semra Sarıbekiroğlu tarafından geniş çapta mozaik incelemeleri yapılmış ve denetiminde gene geniş çapta onarım çalışmaları sürdürülmüştür. 1. Güney hamamının güney portiğinde, 2. Güney hamamının doğu portiğinde, 3. Agora'nın batı portiğinde ve Ja Caddesinin J8 - J9 sokakları arasında doğu portiğinde çalışıldı.

VI. Onarım Çalışması :

Perge ören yerinde, Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü ve Perge ekibinin işbirliğiyle onarım çalışmaları bu yıl da sürdürülmüştür.

1. Perge'yi kuzey - güney, doğu - batı yönlerinde kesen iki ana caddenin kavşağında yer alan Demetrios ve Apollonios Taki'nın onarım ön çalışmaları tamamlanmış ve onarım projesi Mimar Arkeolog Ülkü İzmirliğil tarafından hazırlanmıştır.

Mimarlık parçaları, kazıdan çıkış sırasına göre numaralanmış olup birbirleriyle bağlantıları saptanarak alan içinde her yapı sırasına ait taşlar yanyana getirilerek düzenlenmiştir.

Takım statik etüdüleri Prof. Dr. Müfit Yorulmaz tarafından yapılmıştır. Bu hususta, anıtın temelinde gerekli sondaj yapılmıştır. Sondaj sırasında Neş'e Atık arkeolojik buluntular üzerinde özellikle keramik stratigrafisi ile ilgili çalışmalarda bulundu.

Yapı malzemesi örneği anılarak su emme basınç ve çekme dirençlerinin deneyleri İ. T. Ü. Maden Fakültesi Mühendislik Jeoloji ve Kaya Mekaniği Kürsüsü tarafından yapılmıştır.

2. Agora'nun kuzey portığı ile yapısal ve işlevsel bütünlüğü olan Tacitus Caddesinin (J2) onarımı mevcut mimarlık elemanlarla yapılacak bir anastylos projesi Mimar - Arkeolog Ülkü İzmirligil tarafından hazırlanmıştır.

VII. H e y k e l O n a r ı m ı :

Bu yıl Perge kazısı heykeltraşlık yapıt bakımından çok verimli oldu. Antalya Müzesine teşhirlik 15 yapıt teslim ettik. Bunların yanısıra çok sayıda heykel parçaları da bulundu. Teslim ettiğimiz teşhirlik 15 heykelden 11 tanesi onarım gerektiriyordu. Bunlar 2-73 parça halinde ele geçmiştir. Bunlara 66 parça halinde ele geçen yazıtı da ilave edersek, bu yıl toplam 224 parça birleştirilmiş oldu.

Heykellerin onarımında İstanbul Müzesinden heykeltraş restoratör Nejat Özatay'ın bize büyük yardımı oldu. Önce kendisine Arkeolog Hüseyin Akıllı'yı restoratör olarak yetiştirdiği için teşekkürü bir borç bilirim. Nejat Özatay aynı zamanda Antalya Müzesinde çalışmaları sırasında müze müstahdemlerinden Abdurrahman Özkan'ı da restoratör yardımcısı olarak yetiştirmiştir. Böylece bu yıl onarımı problemlili parçalar Nejat Özatay'ın nezaretinde Hüseyin Akıllı ve yardımcısı Abdurrahman Özkan tarafından yapılmış, zaman zaman kendisi de bu çalışmalara müdahale etmiştir.

Perge Kazısı Başkanı
PROF. DR. JALE İNAN

3 — Kültepe Kaniş Kazıları 1979 Çalışmaları :

1979 yılı Kültepe Kaniş Kazıları başkanlığında Prof. Dr. Kutlu Emre, Arkeolog: Hamdi Kodan, Hayri Özeski, Eşref İlter, Metin Akyurt; Fotoğraf Selâhattin Öztartan, Mustahzır Abdullah Çulha'dan oluşan heyet üyeleri tarafından yürütüldü. Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğünü Kayseri Arkeoloji Müzesi asistanı arkeolog Mustafa Kol temsil etti. Kazılar, 1978 Kazısı sırasında hazırlanan programa göre üç alanda yürütüldü:

1 — Sitadel'deki büyük sarayın çevre duvarı üstüne ve avlusuna B. Hrozny ve köylüler tarafından yığılan yüksek toprak, hamiyetli bir vatandaşın da makina yardımı ile kaldırılıp taşındı ve böylece çevre duvarını 1-h/22-25 karelerinde izlemek ve sarayı çevrelemek çok kolaylaştı. Bu seneki kazılarla sarayın merkezi bir avlusu olmadığı, avlunun yapının önünde olduğu ve bu husus hakkında Acemhöyük saraylarına bağlandığı anlaşılıms ve Hitit saraylarından veya mabetlerinden ayrıldığı kesinlik kazanmıştır. Bununla Assur Ticaret Kolonileri çağındaki saray modelinin ve yapı tekniğinin M. Ö. ikinci binin ikinci yarısına ait Hitit tipinden ayrıldığı kanıtlanmaktadır.

2 — Karum'da Ia, Ib ve II. yapı katlarının 1978'de açığa çıkarılan bölümlerinin geri kalan kısımları bulunmuş ve kazı alanında Ia yapılarının çok iyi korunduğu, sokaklarının, meydanlıklarının varlığı ile de doğrulanmıştır. Ib yapı katına ait tabletlerden başka, II, yani, en zengin döneme ait yeni arşivlerin tablet ve zarflarına, planları iyi korunmuş evlere ve küçük eserlerin her türüne rastlanmıştır. Kültepe/Kaniş kazıları 1948 yılından bu yana çivi yazılı ve mühür baskılı tabletlerini, zarflarını, her sene yeni örneklerle karşımıza çıkan seramiği ve hayvan biçimli kapları ile, uluslararası bir ticaret merkezinin zenginliğine eşsiz bir örnek olma özelliğini hiç kaybetmemektedir. Kültepe olmaksızın Eski Dünya ticaretinin, aydınlanmasına imkân yoktur. Çünkü, bugüne kadar bu bölgenin hiçbir kesiminde bu konuda ve bu çağda Kültepe ile mukayese edilebilecek zenginlikte tablet, mühür baskısı, seramik, ve madeni eser sağlamış ikinci bir merkez yoktur. Kültepe'de, 1979 yılında yapılan keşifler, bu gerçeği bir kez daha vurgulamıştır.

3 — Kaniş Karumu'nun merkezindeki bir II. kat arşivinin 500 m. güneyinde yapılan kazılarda, çok iyi korunmuş ve şiddetli bir yangınla tahrip edilmiş 4 odalı bir II. kat evi keşfedildi. Tablet müstesna, evin dayanabilen eşyası günümüze kalmıştır. Bu yeni kazı alanının II. kat evlerinin, bütün Karuma, yani, en azından 2 kilometrelik bir kesime yayıldığını isbat etmesi bakımından önemlidir.

TAHSİN ÖZGÜÇ

4 — Maşat Höyük Kazıları 1979 Çalışmaları :

1979 yılı Maşat Höyük kazıları başkanlığında Prof. Dr. Kutlu Emre, Arkeolog: Hamdi Kodan, Hayri Özski, Eşref İlater, Metin Akyurt; Fotoğraf Selâhattin Öztartan, Mustahzır Abdurrahim Çulha'dan oluşan heyet üyeleri tarafından yürütüldü. Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğünü Kayseri Arkeoloji Müzesi Asistanı Arkeolog Mustafa Kol temsil etti.

Kazılar, hazırlanan çalışma programına göre üç ana alanda yoğunlaştırıldı:

a) Sitadel'in her yönünde karanlıkta kalan bütün konular üstünde çalışıldı. Sarayın kuzey ve doğu yönü tam planı ile açığa çıkarıldı, ve iki yönde de bu anıtsal Hitit sarayının, Boğazköy mabetlerinde de görüldüğü gibi, ana kaya blokunun şekline bağlı kalarak, bazı kesimlerinde dışarı çıkıntılı ve bazılarında da içe girintili olarak inşa edildikleri anlaşıldı.

II. Hitit Yapı Katının aa-D/1-6 karelerindeki sunaklı binanın güneye uzayan bodrum odaları açığa çıkarılmış ve I. Suppiluliuma (1380-1335) zamanına ait olan bu yapının ancak 17 odası incelenebilmiş, geri kalanları tahrip edilmiştir. Bu yapı da ana kayanın şekline uymuş ve odaları bir orta avluyu çevirmiş olmalıdır.

H-J/3-6 karelerinde II. Tudhaliya sarayının doğuya bakan bodrum katı odalarının önemli bir bölümü üstüne inşa edilen büyük yapı da II. Hitit yapı katının sitateldeki resmi bir binasını temsil etmektedir. Sırta kuruluşu nedeni ile önemli bir kısmı tahrip edilmiş olmasına rağmen, bu yapı M. Ö. 14. yüzyılın ilk çeyreğine ait yapılar hakkında öğretici olmuştur.

H/8'de sarayın kullanılmış sularını boşaltan eski ve yeni kanallar, detaylı olarak, incelenmiştir.

b) Aşağı şehrin yukarı doğu kesiminde L-O/8-11 karelerinde sitadeldeki yapı katlarının çağdaşı olan üç Hitit yapı katının binaları ve orta safhaya ait olanın taş döşeli avlusu ve kanalı incelenmiştir.

Aşağı şehrin yukarı güney kesiminde L-M/14-16 karelerindeki üç Hitit yapı katının en geç safhasına ait olan büyük bir evin 7 odası açığa çıkarıldı ve Hitit özel evlerinin fevkalade ölçülü inşa tekniği ve planı hakkında çok yararlı bilgi edinmemiz sağlandı.

Burada da daha eski dönemde (M. Ö. 15/1600 yıllarında) Düdartepe'de olduğu gibi, ağacı ve çamur sıvası bol, taşı çok sınırlı, malzeme ile inşa edilmiş özel ev kalıntılarına raslandı. Bunlar, Maşat Höyük'de ormanlık bölgenin yerel özelliğine tanıklık etmektedir.

c) Saray avlusu her dönemde bir meydanlık olarak bırakılmış, ancak Demir Çağında bazı kesimlerine mütevazı küçük evler kurulmuştur. Bu evlerde eski ve çok geç üslûptaki Frig seramiğinin güzel örnekleri açığa çıkarılmıştır. Bunlar arasında M. Ö. 5. ve 4. yüzyılın ilk yarısına ait olan ve bu bölgenin yerel özelliğini temsil eden kapların tümü en az tanınan örnekler grubuna girmektedir. Bunlar, bu çağda bölgenin zengin malzemesini oluşturmaktadır.

Batı yamacında ee-cc/4-7 karelerinde Maşat Höyük'ün Kaniş Karumu Ib ve onu izleyen dönemin çağdaşı olan katta, sitadeldeki yapılarda ve aşağı şehrin özel evlerinde seramiğin bir çok türü, hiyeroglifli veya hiyeroglif işaretli bulleler, madeni eserler zengin bir koleksiyon oluşturmakta ve Kayseri'de olduğu gibi, Tokat'ta da zengin koleksiyona sahip bir arkeoloji müzesinin temellerini atmaya neden olmaktadır.

Kazı heyetimiz Maşat Höyük'ün beş kilometre güneydoğusundaki İsa Köy yakınındaki 13. yüzyıla ait Selçuklu kervansarayının toprak altındaki kalıntıları üstünde de incelemelerde bulundu.

Bu han Sivas - Amasya anayolu üstünde ve Zile - Tokat arasındaki Hatun Han'a yakın ilk durak olup, bu kesimi Demirci Dağlarını aşarak Köhne (Sorgun) üstünden Kayseri'ye bağlayan ve Roma - Bizans Çağından beri önemini koruyan doğal ve kısa yol üstündedir. Aynı vadi ve bu hanın bir menzil güneyinde Han-köy'de küçük bir kısmı korunmuş ikinci bir Selçuk Kervansarayı da inceleme programımızdadır. İsa Köy'deki Selçuklu kervansarayının bu bölgedeki Çiftlik kervansarayı tipine girdiği anlaşılmaktadır. Buradan derlenen tunç sikkelerin tümü 13. yüzyıla ait Selçuklu sikkeleridir.

TAHSİN ÖZGÜÇ

5 — Konya Karahöyük Kazısı 1979 Çalışmaları :

Türk Tarih Kurumu, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi ve Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına yürütülmekte olan Konya Karahöyük kazısına 1979 yılında 28 Ağustos 1979 tarihinde başlanmış ve kazı çalışmaları 30 Eylül 1979 tarihine kadar sürdürülmüştür.

Başkanlığım altındaki kazı heyetinde Arkeolog Neriman Tezcan, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Hititoloji Asistanı Dr. Burhan Balcıoğlu, Türk Tarih Kurumu'ndan Hititolog Sedat Erkut, Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi

öğrencilerinden Yalçın Gönültaş ve Oğuz Soysal ile Japon uyruklu araştırma öğrencisi Sachihiro Ohmura görev almışlardır.

Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünü Konya Müzesinden Arkeolog Bay Salih Yıldız temsil etmiştir.

1979 yılında Karahöyük'te evvelce 1973-1975 ve 1978 yıllarında kazılmış olan T çukurunun güney kısmında I. katta çalışılmıştır.

T çukuru Karahöyük'te köylülerin taş almak amacıyla tahrip ettikleri önemli kısımlardan biridir. Bu çukurda elde edilen mimari ve küçük buluntular bu kısımda araştırma yapmamızın isabetini göstermektedir.

Kazdığımız alanın kuzeybatı kısmında kerpiç duvarları ve kapıları meydana çıkarılmış olan temiz bir plan elde edilebilmiştir. 1979 yılında elde edilen mimari plan daha önceki yıllarda elde edilen mimari planlarla birleştirilince, Karahöyük'te çeşitli yolların arasında bulunan bir mahallenin planı kazanılabilecektir.

1979 yılının en önemli mimari buluntusu çukurun batısında meydana çıkarılan at nalı biçimindeki Altar'dır. Bu Altar Karahöyük'te keşfedilmiş olan Altar'ların en büyüğüdür. Ne yazık ki konsantrik dairelerle bezenmiş olan ve fevkalade itinalı bir biçimde hazırlanmış bulunan Altar'dan at nalının alt kısmından iki parça esas yerlerinden iki yana dağılmış olarak bulunabilmiştir. Aynı çukurda daha önceki yıllarda benzer iki Altar'ın bulunması buranın kutsal bir bölge olduğunu göstermektedir. Aynı çukurda önceki yıllarda sfenksli ritüel kap ile mermerlerden kayık biçimli ritüel kapın bulunması bu görüşü desteklemektedir. Karahöyüğün at nalı biçimli altar'larına en yakın örnekler Kusura kazılarında bulunmuştur. Karahöyük örnekleri işlenişlerindeki itina ve büyüklükleri bakımından Kusura örneklerinden çok üstün durumdadır. Bu tip altar'ların şimdiye dek meydana çıktığı en önemli merkez Karahöyük'tür.

Çukurun güneydoğu kısmında meydana çıkarılan zayıf mimari kalıntıların güneyinde çok enteresan bir durumla karşılaşmıştır. Batıdan doğu istikametinde gelen bir yolun bitimine rastlayan bu kısımda belki de bir avlu bulunmakta idi. Batıdan gelen yol herhalde bu avluya açılıyordu. Çukurun güneydoğu köşesinde batı - doğu istikametinde uzanan kerpiç duvarın güneye doğru, sıralarında hiçbir bozulma olmadan düzenli bir biçimde yattığı saptanmıştır. Hiç bozulmadan yatmış olan kerpiç duvarın altında bir hayvanın iskeleti ile uzun boylu bir insanın iskeleti meydana çıkarılmıştır. Burada normal bir ölüm üzerine bir gömme söz konusu olmaktan ziyade bir yer sarsıntısı sonucu duvarın âni bir biçimde insanın ve hayvanın üzerine çöktüğü izlenimi uyandırmaktadır. Evvelce C çukurunda yine I. katta bir kerpiç duvarın gayet düzenli bir biçimde kerpiç sıraları bozulmadan yattığı tarafımızdan saptanmıştı. Bu durum, Karahöyük I. kat kentinde bir yer sarsıntısı üzerine iskânın sona erdiğini düşündürmemize neden olmaktadır.

Karahöyük küçük buluntular bakımından 1979 kazı yılında daha önceki yıllarda olduğu kadar verimli olmamıştır. Buluntular arasında diğer yıllarda olduğu gibi mühür damgalı kap kapatmaları ile yarım ya da muz biçimindeki "ağırlıklar" dikkati çekmektedir. Oval biçimde gayet iyi işlenmiş hematitten bir ölçü ağırlığı Karahöyüğün güzel eserleri arasındadır. Bu tip ölçü ağırlıkları Karahöyüğün küçük buluntuları arasında önemli bir yer almaktadır. Bunların tümü yayınlandığı

zaman Karahöyüğün çok önemli bir merkez olduğu daha belirgin bir biçimde meydana çıkacaktır.

1979 kazı mevsiminin küçük buluntuları arasında çeşitli konsantrik dairelerle ya da birbirini kesen paralel çizgilerden oluşarak baklava samsaları meydana getiren desenleri gösteren süsleri ihtiva eden şerit biçiminde kemik eserler özellikle anılmaya değer. Daha önce de güzel örneklerini bulduğumuz bu tip eserler üzerinde çok düzgün bir biçimde açılmış olan deliklerin de gösterdiği gibi her halde bazı nesnelere rapt edilmek üzere hazırlanmışlardı. Ne gibi nesnelere raptedildikleri kesinlikle bilinmeyen bu eserlerin yakın benzerleri Boğazköy'de de bulunmuşlardır. Karahöyük buluntuları bu gibi eserler arasında çok önemli bir yer alacaktır.

ORD. PROF. DR. SEDAT ALP
Konya - Karahöyük Kazısı Direktörü

6 — Bayraklı Kazıları 1979 Yılı Çalışmaları :

Bayraklı'da 1976 yılından beri 12-15 × G-K karelerinde yürütülen kazılarda M Ö. 4., 5., 6. ve 7. yüz yıl katları araştırılmıştır. Burada 4. ve 5. yüzyıllara ait bir cadde ile 7. ve 6. yüzyılda kullanılmış bir sokak ve bunlarla ilgili evler gün ışığına çıkarılmıştır.

Evler 7. ve 6. yüzyılda megaron tipinde, 5. ve 4. yüzyılda ise megarondan bozma dikdörtgen biçimlidirler. Aralarında tarafımızdan "peristasis" adı verilen aralıklar bulunmaktadır. İzmir kenti 6. yüzyıldan sonra önemini yitirdiği için evler geleneksel megaron tipinin dışına çıkamamış, Anadolu'da Hellenistik dönemde birçok kentte kullanılmaya başlanan avlulu peristyl tipinin burada uygulanmamış olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim arkaik caddenin güzel taşlarla döşenmiş olmasına karşın 5. ve 4. yüzyıllarda kullanılmış olan cadde makadam tipindedir.

Kent planı 7. yüzyıldan beri güney - kuzey ve doğu - batı doğrultuları içinde kurulmuştur. Ancak bu düzen Hippodamos'un 90 dereceli açılar ile oluşturduğu satranç tipi şehir planından ayrı bir görünümündedir. Bugüne değin ortaya çıkardığımız bütün sokaklar dediğimiz üzere kuzey - güney ve doğu - batı doğrultularında olmakla birlikte bunlar cetvelle çizilmiş gibi olmayıp, çok kez diğer yönlere eğilimler göstermektedir. Yukarıda sözünü ettiğimiz anayol, yani cadde, doğu - batı doğrultusunda, sokaklar ise buna az çok dikey bir biçimde kuzey - güney doğrultusunda düzenlenmişlerdir.

Evlerde her zaman olduğu gibi bol sayıda çeşitli seramik gün ışığına çıkmaktadır.

4. yüzyıl seramiği genellikle Attika'dan gelmiş olmakla birlikte onun yerli benzetme türleri de bulunmaktadır.

6. yüzyılda Klazomen türü vazolar egemendir. Bunlar genellikle Attika örneklerinden esinlenerek ortaya çıkmış yapıtlar olmakla birlikte büyük ölçüde özgün yaratılardır. Kazılarımızda gün ışığına çıkarılan örneklerle bugün Klazomen tür seramik, sayı ve nitelik yönünden zenginleşmiş bulunmaktadır.

6. yüzyılın erken katlarında elde edilen Orientalizan "doğu biçimli" seramik türü de zengin ve güzel örneklerle temsil edilmektedir. İzmir'deki geç orientalizan seramik Çandarlı'da olduğu gibi özelliğini yitiren, taşralılaşıma biçiminde gelişen bir

tür olmayıp, Attika etkisiyle siyah figürlü türe doğru dönüşme yolundadır. Ancak Anadolu Pers işgaline girdikten sonra buradaki siyah figürlü vazo sanatı gelişme olanağından yoksun kaldığı için aşamalar ve atılımlar yapamadan kendi kendini yitirmiştir. Orientalizan türün orta evresi de İzmir'de çok güzel örneklerle temsil edilmiştir. Ancak 650-640 yıllarında başlayan ilk evreye giren vazo örnekleri çok az sayıda bulunmuştur.

1979 kazısı Eylül ve Ekim aylarında sürdürülmüş ve genellikle 4. yüzyıl katlarında çalışılmıştır.

1979 çalışmalarına idarem altında aşağıdaki uzman, uzman yardımcısı ve öğrenciler katılmıştır Devlet temsilcisi İstanbul Müzesi arkeologlarından Ergon Ataçeri, Ankara Üniversitesi arkeoloji asistanlarından Dr. Coşkun Özgünel, Dr. Vedat İdil, Dr. Orhan Bingöl, Ege Üniversitesi arkeoloji ve mimari asistanlarından Ömer Özyiğit, Murat Erdim, T. T. K. arkeolog asistanlarından Meral Manyas, mimar Merdan Özdemir, T. T. K. fotoğrafçısı Mehmet Ali Döğenci, arkeolog Işık Bingöl, arkeoloji öğrencileri Dilek Erker ve Salih Seçkin.

Bayraklı buluntuları 1975'ten beri sürdürdüğümüz yoğun ekip çalışmaları ile incelenmekte olup sonuçlar yakında yayın alanına konacaktır.

1980 yılında E-J × 11-16 karelerinde 4., 5. yüzyıl anayolunun iki yanında, kuzeyinde ve güneyinde, aşağı tabakalara doğru inilecek, arkaik ve geometrik katlara ulaşılmaya çalışılacaktır.

ORD. PROF. DR. EKREM AKURGAL
Bayraklı Kazıları Başkanı

7 — Erythrai Kazıları 1979 Çalışmaları :

1979 çalışmaları sırasında Akropol'de, klâsik evler alanında, Cennettepe'de çalışmalara devam edilmiş ve program gereği öngörülen iki yeni yerde de yeni ocaklar açılmıştır.

Akropol çalışmalarında Athena tapınağının batı yönünde çalışılmış ve buradaki kazılarla aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Athena tapınağının doğu kuzey ve batı podium duvarlarının önemli bölümleri gün ışığına çıkarılmış bulunmaktadır. Yalnız güney podium duvarından günümüze değin kalmış izlere rastlanmamıştır. Tapınağın kuzey ve batı podium duvarları bir bütün halinde M. Ö. 8. yüzyılda inşa edilmiştir. Tapınağın doğru yönündeki podium duvarı ise 6. yüzyılın başına aittir. Öyle anlaşılıyor ki bu yönde 8. yüzyıldan olan podium duvarı henüz bilmediğimiz bir nedenle yıkılmış sonradan arkaik dönemde yenilenmiştir.

Tapınakta yapılan kazılar sırasında birçok yerde yaptığımız stratigrafik saptamalarla tapınağın M. Ö. 545 sıralarında büyük ölçüde tahrip edildiği ancak en geç M. Ö. 530 sıralarında takviyeli olarak yeniden inşa edildiği anlaşılmıştır. Bu dönemde tapınağın batı yönü genişletilmiş, ayrıca güzel bir temenos duvarı ile çevrelenmiştir. Temenos'un şimdilik kuzey ve batı duvarlarının günümüze kadar korunmuş bölümleri ortaya çıkarılmıştır. Güneyde ve batıda da temenos duvarlarının mevcut olduğunu gösteren izlere henüz rastlanmamıştır.

Klâsik evler alanındaki çalışmalar henüz sonuç vermemiş, Cenneteppe'deki Roma villası üzerinde kurulmuş ve erken hıristiyanlık döneminde yapılmış olan evlerin kazılması işi de henüz bir sonuca bağlanmamıştır.

Köy okulunun güneyinde deniz kıyısına yakın bir alanda açılan yerde geç Roma çağındaki büyük bir yapıya ait odalar ve salonlar ortaya çıkarılmıştır.

Tiyatro çalışmalarında skenenin batı - kuzey parados'unun bazı bölümleri gün ışığına çıkarılmış, burada ayrıca M. S. 1. yüzyılda yapılmış geç hellenistik stilde başsız bir kadın heykeli bulunmuştur.

Tiyatronun caveasında yapılan restorasyon çalışmaları devam etmiş ve oturma yerlerinin bir bölümü onarılmıştır.

1979 çalışmalarına idarem altında başta Prof. Dr. Cevdet Bayburtluoğlu ve Prof. Dr. Ümit Serdaroğlu olmak üzere aşağıdaki uzman, uzman yardımcısı ve öğrenciler katılmıştır: Devlet temsilcisi İstanbul Müzesi arkeologlarından Ergon Ataçeri, Ankara Üniversitesi arkeoloji asistanlarından Dr. Coşkun Özgünel, Dr. Vedat İdil ve Dr. Orhan Bilgöl, Ege Üniversitesi arkeoloji asistanlarından Ömer Özyiğit, T. T. K. arkeolog asistanlarından Meral Manyas, T. T. K. fotoğrafçısı Mehmet Ali Döğenci, mimar Merdan Özdemir, arkeolog Işık Bingöl, arkeoloji öğrencileri Şevki Demircan, Suzan Özgürel, Dilek Erker, Murat Akurgal, Ayhan Koloğlu, Mustafa Kemal Abadan, Emel Erten, Sevda Yapar, Murat Demir, Nihat Özçubukçu ve Salih Seçkin.

ORD. PROF. DR. EKREM AKURGAL
Erythrai Kazısı Başkanı

8 — Çavuştepe 1979 Kazıları :

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi "Van Bölgesi Tarih ve Arkeoloji Araştırmaları Merkezi", Türk Tarih Kurumu ve Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına yapılmakta olan Çavuştepe kazılarına 1 Eylül - 25 Eylül tarihleri arasında devam edilmiştir. Bu yılki kazılar, başkanlığım altındaki Doç. Dr. M. Taner Tarhan, Doç. Dr. Mehmet Özsait, Doç. Dr. Veli Sevin, Dr. Oktay Belli, mimar Serpil Özügürlü, fotoğraf uzmanı Selamet Taşkın, kamp müdiresi Fikriye Erzen, Eskiçağ Tarihi Kürsüsü öğrencilerinden Mümtaz Arslan, Yavuz Özgüldür, Muzaffer Işık ve Ömür Ali Kutlu'dan kurulu bir bilim kurulunca yürütülmüştür. Kazılarımıza Bakanlık Temsilcisi olarak Van Bölge Müzesi filolog Ersin Kavaklı katılmıştır.*

Bu sezon, çalışmalar Yukarı Kale'de yoğunlaştırılmıştır. Bu yılki kazılarımız sonucunda, bir tanrıya, muhtemelen Urartu baştanrısı Haldi'ye adanmış olduğunu düşündüğümüz Yukarı Kale'nin mimari sorunları ve iskân evreleri konularına ışık tutabilecek nitelikte önemli ipuçları elde edilmiştir.

Önceki raporlarımızda, Yukarı Kale'de biri Urartu, öteki ise Ortaçağ'a ait olmak üzere yalnızca iki ayrı kültür tabakasının varlığından söz etmiştik. 1979

* Kazılarımıza gerekli ilgi ve kolaylığı gösteren Van Valisi Sayın Doğan Pazarıcı ve Belediye Başkanı Sayın Burhan Türkoğlu'na teşekkürü zevkli bir görev sayarım.

sezonunda bu iki iskân katının yanında bir üçüncü katın varlığı kesinlikle ortaya konmuştur. Bunlar Aşağı Kale, Uçkale önünde tespit ettiğimiz I., II. ve III. katlara tekabül etmektedir. Buna göre, I. kat Urartu, II. kat son - Urartu ve III. kat da Ortaçağ'a aittir.

Kalenin Urartu krallığına ait olan I. katı geç devir yapıları tarafından fazlaca tahrip edilmiş olduğundan, bu katın mimari detaylarını ortaya koymak bir hayli zordur. Ancak tapınak alanının batı kesiminin sütunlu bir konstrüksiyonla örtülmüş olduğu, bu sezon bulduğumuz üç yeni andezit kaide ile birlikte, sayıları altıyı bulan sütun kaidelerinden kesinlikle anlaşılmıştır. *Cella*'nın batı dış yüzü önündeki iki kaide klasik Urartu tipinde olmakla birlikte, geri kalan dört tanesi bugüne kadar Urartu uygarlığından hiç tanımadığımız özelliklere sahiptirler: 1.00 × 1.00 m. boyutlarında, kare şeklinde bir biçim gösteren kaideler aslında çok iyi işlenmişlerdir.

Cella'nın kuzey kesiminde yapılan çalışmalarla bu kesimin yoğun bir geç devir iskânına sahne olduğu anlaşılmıştır. Henüz, bu geç devir yapılarının ayrıntıları konusunda fazla bir bilgiye sahip olamadık. Buna karşılık, Urartular döneminde *cella* kuzey duvarına yapışık bir durumda, 1.40 m. genişliğinde bir koridorun varlığı ortaya çıkarılmıştır: *Cella*'nın tüm kuzey bölümünde, doğu - batı yönünde uzanan bu koridorun kaplama taşları, doğuda düzeltilerek elde edilen anakaya, batıda ise kalın bir kerpiç blokaj üzerine oturtulmuştur.

Cella'nın kuzeybatı kesimindeki çalışmalar, bu alanda Urartu katının çok şiddetli bir yangınla sona erdiğini göstermektedir. Ayrıca bu kesimde, kare planlı sütun kaidelerinden birinin, 1.00 m. kalınlığında bir duvarla kısmen tadil edilmiş olması, Urartu katının Aşağı Kale'de olduğu gibi, iki ayrı mimari safha gösterdiğine işaret etmektedir. Bu durum Aşağı Kale'nin Büyük Pithoslu Mekânında karşılaştığımız durumun aynıdır.

Cella önündeki, yani doğusundaki avluya batı yönünden geçit veren, doğu temenos duvarının güneydoğu ucu üzerindeki açıklığın mahiyeti de bu yılki çalışmalarla büyük çapta aydınlığa kavuşturulmuştur: 1.10 m. genişliğindeki bu kapı geçidi tapınak avlusuna direkt bir geçit sağlar; ancak avlu ile 3.10 m. uzunluğundaki dehliz şeklindeki açıklığın tabanı arasında yaklaşık olarak 2.30 m'lik bir kot farkı vardır. Bu kot farkı ise yaklaşık olarak 30 derecelik bir rampa ile giderilmiştir. Yine bu kesimde, yıkık durumdaki kerpiç bloklar arasında çok sayıda mavi ve kırmızı renkli fresko parçalarına rastlanmış olması, Yukarı Kale'deki tapınağın duvarlarının da, Aşağı Kale *Irmusi* tapınağında olduğu gibi, freskolarla bezenmiş olduğuna işaret etmektedir.

Önceki yıllarda yaptığımız çalışmalarda tapınak sahasının bir temenos duvarı ile çevrili olabileceğine işaret etmiştik. Bu yıl görüşümüzün doğruluğu kesinlikle ortaya çıkmıştır. Tapınak avlusunun kuzey ve güneydoğu kesimi, benzer teknikle duvarlarla çevrili olup, batı temenos duvarından tamamen farklı özelliklere sahiptir.

Tapınak *cella*'sının doğu cephesindeki geç devir tadilatlarının kaldırılması amacıyla yaptığımız çalışmalar sırasında, *cella* kapı geçidinin çok tahrip görmüş kuzey kesiminde, *in situ* durumunda yekpare bir söve yatağı bloğuna rastlanmıştır. Bugüne kadar, kare planlı Urartu tapınak *cella*'larında böyle bir söve mili yatağının varlığı ortaya konamamıştı. Bu yüzden de, Urartu tapınak *cella*'larının aç-

lıp kapanabilen bir kapı konstrüksiyonuna sahip olup olmadığı konusu bile kesinlikle bilinmiyordu. Yukarı Kale *cella*'sında yaptığımız yeni keşif, daha önceden T. Tarhan ve V. Sevin (*Belleten* 155, 1975, 389 v. d.) tarafından savunulmuş bulunan görüşün doğruluğunu ortaya koymuş; kanatlı kapıların eşikardı boşluğunda, söve payı genişliği olarak tanımlanan alanda yer aldığını göstermiştir. Bu yüzden keşfin önemi büyüktür.

Yukarı Kale'nin batı ucunda, büyük bir emek harcanarak meydana getirilmiş bulunan platform alanının temizlenmesi işine de devam edilmiş; henüz çok kesin olmamakla birlikte, Yukarı Kale'ye esas giriş kapısının bu yönde olduğu konusunda bazı ipuçları elde edilmiştir. Tesviye edilerek düzgün bir yüzey elde etmek için büyük bir gayretin gösterildiği bu alanın güney tarafında, adeta bir adacık şeklinde bırakılmış bulunan kaya kütesinin bir giriş kapısı tesisatı ile ilgili olması çok muhtemeldir.

Henüz, son - Urartu ve Ortaçağ mimarisi konularında detaylı bilgilere sahip olunamamıştır. Ancak son - Urartu katı, aynen Aşağı Kale ve Uçkale önünde olduğu gibi, bir yangın tabakası üzerinde kurulmuştur. Bu yangının krallığa son veren İskitler'e ait olduğu Aşağı Kale'de yapılan kazılarla anlaşılmıştır (A. Erzen, *Çavuştepe* I, 1978, 51 v.d.). Gerek son - Urartu ve gerekse Ortaçağ yapıları, kullanılan malzeme yönünden, birbirlerine çok benzerler; duvarlar işlenmemiş basit ocak taşlarının çamurla birleştirilmesi sonucu meydana getirilmiştir. Son - Urartu yapılarının dikkati çeken özelliği, aynen Uçkale önü son - Urartu mimarisinde görüldüğü üzere, yapıların açık avlularının taşla döşeli oluşudur. Ortaçağ yapılarının ortak özelliği ise, yuvarlak planlı ve sal taşlardan oluşturulmuş havalandırma bacalarına sahip tandırlardır.

Çavuştepe Yukarı Kale kazıları sırasında, doğudaki temenos duvarının batı yüzü önündeki blokaj içinde bulunmuş olan taştan bir sütun başlığı bu bölgenin mimarlık geleneği yönünden eşsizdir. Bu tür taştan sütun başlıklarının Urartularca kullanıldıkları konusunda en ufak bir ipucuna sahip olmamakla birlikte, gerek son - Urartu ve gerekse Ortaçağ'ın çok zayıf ve fakir mimarileri gözönünde bulundurulacak olursa, bu başlığın yine de Urartu uygarlığına ait olabileceği akla gelir. Başlık dikdörtgen prizma şeklinde bir bilezik yer alır. Eğer bu sütun başlığı gerçekten Urartu uygarlığına aitse, Urartular'ın taştan başlıklar kullanmış oldukları ve bu mimarinin batıya etkileri konusunda yepyeni bazı fikirler ortaya çıkacağı açıktır. Gelecek sezonlarda yapılacak kazılarla bu problemlere yeni çözümler getireceğimizi ummaktayız.

PROF. DR. AFİF ERZEN

9 — *Acemhöyük Kazısı 1979 Çalışmaları :*

Türk Tarih Kurumu, Kültür Bakanlığı ve Ankara Üniversitesi adına yapılmakta olan Acemhöyük kazıları, 1979'da 7 Mayıs'tan 5 Temmuz'a kadar sürmüştür. Başkanlığımızdaki heyet, Dr. Uğur Silistreli, Arkeolog Aliye Özten, Arkeolog Hatçe Baltacıoğlu, Desinatör Cengiz Erol, Fotoğraf Salahaddin Öztartan, Restoratör Abdürrahim Çulha ile İsmail Fidan'dan oluştu. Niğde Müzesi Müdür Yardımcısı Erol Faydalı, Kültür Bakanlığını temsil etti.

1979 mevsiminde, Sarıkaya sarayının doğu avlusunun uzantısında, BB, AB, YA-ZA/50-51 alanlarında, höyüğün batısına rastlayan T-AA/53-56 plankarelerinde, Bölükbaşı'nın arsasında, ve Memduh Mengi'nin tarlasında çalışıldı.

a) Sarıkaya sarayının doğusundaki avlunun kazısında kerpiç yapılardan oluşan iki safhalı Helenistik - Roma çağı incelendi. Bu evlerin sarayın avlusunu geniş ölçüde tahrip ettiği anlaşıldı. Satıhta bulunmuş olan gümüş bir Kelenderis sikkesi (M. Ö. 400-450) ve Helenistik - Roma tabakalarının enkazında bulunmuş olan Kayseri'de basılmış Alexander Severus (M. S. 222-235) sikkeleri, iki safhalı geç katların ait olabileceği zamanı tayin etmeğe yaramaktadırlar.

b) Achemhöyük'ün batısındaki yükseklikte yanmış bir binanın kerpiç kalıntıları satıhta yer yer görülmekte idi. Bunların yayılış biçimi Sarıkaya ve Hatipler tepesinde olduğu gibi burada da büyük bir yapının varlığını telkin etmekte idi. Böyle bir yapıyı araştırmak amacıyla bu alanın T-AA/53-56 plankarelerine rastlayan kısmında geniş bir ocak açtık. İlk olarak evlerinin temellerinde, yanmış binanın kırılmış ufaltılmış taşlarının kullanıldığı Hellenistik - Roma katı açığa çıkarıldı. Duvarlar, Sarıkaya sarayının doğu avlusunu tahrip etmiş olan genç yapılardakilerin özelliğinde idi. Evlerin içlerinde ve avlularında açılan çukur - kilerlerde derin tabaklar, düz dipli tek kulplu güveçler, pişmiş topraktan ağırlık ve ağırşaklar, cam boncuklar ele geçirildi.

Ocağın kuzey batısında Helenistik devir insanların tahrip ettiği belli olan II. kat evinin tabanında, Assur Ticaret Kolonileri devrinin geç safhasına ait bir gaga ağızlı testi ve iki kulplu bir kâse bulundu.

Batı ocağının en önemli buluntusu, III. kata ait olan yanmış bir yapının kalıntılarıdır. Bina geç katlar tarafından büyük ölçüde tahrip edilmişse de, elimizde kalan duvarlar, köşeye ait olan taş temel, taban üstünde tavandan ve duvardan düşmüş olan, direk, kalas ve hatılların kömürleşmiş kalıntıları yapının önemine tanıklık etmektedir. Duvarların iri düşük kerpiçlerin bir kısmı istif edilmiş durumda idi. Kerpiçlerin boyutları, duvar ve temellerin yapı karakteri Achemhöyük saraylarının aynıdır. Taban üstündeki kömürleşmiş ağaç enkaz arasında bir pota, pişmiş toprak ağırşaklar, iç içe üçgenlerden oluşan geometrik motifli bir damga mühür baskısını taşıyan bir bulla ile kemik saplar ele geçirildi:

Höyükte ve aşağı şehirde geniş alanlar kazılmasına rağmen, bugüne kadar Achemhöyük'de bir mezara ve mezarlığa rastlanmamıştır. 1964 yılında Yeşilovalı Bölükbaşı, bahçesinde açtığı bir çukurda ölü hediyeleriyle birlikte bir mezar bulmuş, bizim yerinde araştırma yapmamızı sağlamıştı. Bu yıl Eski Assur Ticaret Kolonileri devri mezarlığının bu alanda olup olmadığını anlamak amacıyla Bölükbaşı'nın arsasında bir sondaj yaptık. Ancak, eriştiğimiz bir iskân yeri oldu, herhangi bir mezara rastlanmadı. Ele geçen eserler arasında, Koloni devrinin geç safhasına ait yonca ağızlı testiler, kemik eşya ve tezgâh askıları vardı.

c) Sarıkaya sarayının temizlenmesi ve bakımı esnasında, vazo kapakları, külçe parçaları, taş balta ve gürzler bulundu. 9 No. lu küp odasına ait bir küp daha onarıldı.

d) Sarıkaya sarayının güneyindeki BB/50-51 alanında araştırmalara devam ettik ve geçen sene eriştiğimiz IX. katı kaldırarak X ve XI. katları açığa çıkardık. Ayrıca, ocağı batıya doğru Ab, YA-ZA/50-52 plankarelerini de genişlettik. Bu

alandan saraydan eski iki kat köylüler tarafından tesviye edilmişti. VI. kattan kerpiç iki kısa duvar korunmuştu. Yedinci katın taş temelsiz kerpiç evleri BB/50 dekilere bağlandı; ve bu katta tek renkli, hareli dediğimiz mahalli seramik ve boyalı çanak çömlek bol miktarda ele geçirildi.

Aynı karakterdeki yapılar ve seramik tipi ile temsil edilen VIII. katın bizce en önemli buluntusu, şimdiye kadar yalnız Kültepe'de var olduğunu sandığımız alabaster idollerden bir parçadır. İdolün Acemhöyük'de de ikinci boyalı seramik katında bulunması, bu iki büyük şehrin katları arasındaki uyumu göstermesi bakımından ilginçtir.

X. katla birlikte, boyalılarla, hareli seramik kesilmekte, yerlerine elde yapılmış tek renkli Orta Anadolu Eski Tunç seramiği üstünlüğü almıştır. Bunların yanında yavaş dönen bir çarkta yapılmış çanak çömlek de kullanılmıştır. Bu tip seramiğe giren çift ve tek kulplu bardaklarla, bir tabak Aksaray yolunda köye girişte, Memduh Mengi'nin tarlasındaki mezarda ele geçirildi. Böylece Eski Tunç çağı mezarlığının yeri büyük bir ihtimalle saptandı. İki kulplu bardak, Truva, Orta Anadolu ve Kilikya'da bulunanların büyük ihtimalle Naramsin zamanına ait bir Akkad stelinde tasvir edilenin tipindedir. Böylece Acemhöyük'ün Sarıkaya sarayı ile X. katı arasında kalan katları I. Şamşıadad ile Akkad kralı Naramsin arasındaki zamanda iskân edilmişlerdir.

XI. kat küçük bir alanda incelenmiştir. Yapıları ve seramiği bakımından X. kattan farklı görünmemektedir.

NİMET ÖZCÜÇ

10 — *İkiztepe Kazısı 1979 Çalışmaları :*

Üyelerimizden Prof. Dr. U. Bahadır Alkım'ın başkanlığı altında Doç. Dr. Önder Bilgi, Doç. Dr. Yeter Göksu, Doç. Dr. Olcay Birgül, Handan Alkım (Koordinatör Arkeolog), Yük. Mim. Arkeolog Dr. Günhan Danışman, Yük. Mim. Lâmi Alp Çetinsü, Arkeolog Zeynep S. Sarı, Foto uzmanı Mehmet Ali Döğenci, Arkeolog Ömer Özden (Bakanlık Temsilcisi) ve dokuz stajyer üniversite öğrencisinden oluşan bir kurul tarafından Kurumumuz adına, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün, İstanbul Üniversitesi'nin ve Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'nun katılmalarıyla Bafra - İkiztepe kazılarında 18 Haziran - 12 Ağustos 1979 tarihleri arasında devam edildi. Kazılar, dört yükseltiden (I, II, III, IV) oluşan İkiztepe Höyüğü'nün bir yükseltisinde (= İkiztepe I'de) geliştirildi.

Amaçlar: Eski Tunç III sonları ile Eski Hitit başlangıcı arasında yer aldığı anlaşılan ve "Er - Hitit" ya da "Geçiş Çağı" olarak tanımlanan, bundan önceki dönemlerde altı evrelili olduğu saptanan Kat I'i daha geniş bir alanda açmak ve onun altındaki Eski Tunç yerleşmesinin çeşitli evrelerini açıklamak. Bunun için İkiztepe I'in kuzey ve güney kesimlerinde olmak üzere iki yerinde derinleştirildi. Faaliyetimizi stratigrafik sonuçlar, nekropol kesimi, keramik ve küçük buluntular ve arkeometrik çalışmalar başlıkları altında özetleyebiliriz:

I. Stratigrafik sonuçlar: Güney kesimde (= A Sondajı) 5 x 5 m. boyutundaki 10 grid - karede (D 3-4/IV 12-16), kuzeyde ise (= H Sondajı) aynı boyutta 9 grid - karede (D3/IV 3-11) olmak üzere toplam 475 m²'lik alanda çalışıldı. Güneyde

21.60 m., bir yerinde 20.00 m. ye, kuzeyde de 18.40 m. ye kadar inildi (İkiztepe I'in bugünkü ova düzeyinden yüksekliği: 29.42 m.).

Bundan önceki dönemlerde Kat I'in (= "Geçiş Çağının") İkiztepe I'de 6 evresine rastlanmıştır. Bu dönemde aynı çağın 7. evresi de saptanmış oldu.

Eski Tunç Çağına (= Kat II'ye) gelince: söz konusu çağın birinci evresine: 12; ikinci evresine: 6; üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci evrelerine de: 1 grid - karede inildi: Gerek keramik türü ve gerek küçük buluntular bu yedi evrenin de Eski Tunç III'e ait olduğuna tanıklık etmektedir.

Hem "Geçiş Çağında" hem de Eski Tunç III'de, meydana çıkan pisé ve ağaç hatıl kalıntıları İkiztepe I mimarlığının ahşap olduğunu göstermektedir.

II. Nekropol kesimi: 1979 döneminde yukarıda belirttiğimiz kazı alanının grid - karelerinden altısı içinde 13 basit toprağa gömü açığa çıkarıldı. Gömüler sırtüstü yatmakta, kollar gövdenin iki yanında bulunmakta, bacaklar da yan yana uzatılmış olup baş göğe bakmaktadır. İskeletler değişik yönde gömülmüşlerdir.

1978'de de aynı alanın kuzey kesimindeki üç grid - karede 21 mezar bulunmuştur.

1978 ve 1979 döneminde açılan gömülerden bazılarında ait kemiklerin hem doğu hem de batı bitişikte olan ve henüz kazılmayan grid - karelerinin altına doğru uzanışı, mezar sayısının oldukça kabarık olduğunu göstermekte ve bu alanda bir nekropolün varlığını belirlemektedir. 1975 yılında İkiztepe I'in batısında yine bir nekropol kesimi açmıştık, onu "Nekropol I", 1978 ve 1979'dakini de "Nekropol II" olarak adlandırdık.

Nekropol II'de bulunan ölü hediyeleri şunlardır: Bir bronz yüzük, bir çift küpe, bir zipkın, bir bronz bilezik, başka bir bronz yüzük ve bir mızrak ucu.

Ölü hediyesi olan söğüt yaprağı biçiminde, bedeninde delik olmayan, sapı kıvrık ve sap kesiti dikdörtgen olan bu mızrak ucumuz ise tip bakımından genellikle hem Eski Tunç III'de hem de "Geçiş Çağı" başlarında örnekler vermiştir. Bu verilerin ışığı altında, İkiztepe I'deki "Nekropol II'nin", Eski Tunç III sonlarına ve "Geçiş Çağı" başına (ykl. olarak M. Ö. XXII-XXI. yüzyıl) tarihlenebileceği kanısındayız. Şu hususu da belirtelim ki, İkiztepe'de "Geçiş Çağı", Eski Tunç III'ün sonlarını da içermektedir.

III. Keramik ve küçük buluntular:

"Er - Hitit" (= öteki adı ile "Geçiş Çağı") çanak - çömleğine bu dönemde de bol sayıda rastlandı. Tornada yapılan, çok iyi pişirilen ve Eski Tunç III sonları ile Eski Hitit başlangıcı arasına tarihlenen bu keramik Boğazköy - Büyükkale Kuzey Yamaç Kazısının 8b, 8c, 8d, özellikle g. katında, Kaneş - Karumu'nun IV., III. ve II. katlarında bulunan keramik türündedir ve içinde tornasız çanak - çömlek de vardır.

Küçük buluntulara gelince: Pişmiş topraktan yapılma çok sayıda ağırşakları, pek çok sayıda da tezgâh ağırlıklarını özellikle zikretmek isteriz. Bu da, İkiztepe'de yoğun bir örme ve dokuma işçiliğine tanıklık etmektedir. Tezgâh ağırlıklarının bazılarının 2 kilogramdan fazla olması, yalnız kumaş değil, aynı zamanda hasır dokumacılığının da varlığını belirlemektedir (Bilindiği üzere, normal tezgâh ağırlık-

ları ortalama 125-600 gram arasındadır). Pişmiş topraktan iki kaşık (biri kırık) ve dişil bir figürin parçası ayrıca ilgi çekicidir.

Kemik eserler keza ilginçtir: İğneler, bızlar, spatula, askı ve bıçak sapı.

Madeni eserler arasında, mezar hediyesi olarak yukarıda saydıklarımızdan başka özellikle şunlar vardır: Bronzdan iğneler, deliciler, başlı (= toplu) iğneler, keski ve kolcuklu yassı bir balta. Bilindiği üzere, kolcuklu yassı baltalar bir kaç tip gösterirler ve örneklerine yalnız Anadolu'da değil, aynı zamanda Suriye, Filistin, Mısır, Kıbrıs, Girit ve Kafkasya'da rastlanır. Bizim kolcuklu baltamız İkiztepe I, "Geçiş Çağı" Kat I, evre 5'de meydana çıkarılmış olup tip bakımından Alishar, Bitik, Beycesultan, Alacahöyük, Bolu, Kayseri, Kaniş - Karumu Kat Ib ve Düdartepe kökenli olanlarla karşılaştırılabilir. En yakın benzeri ise Düdartepe'dekidir. Böylece, bugünkü bilgimize göre, kolcuklu yassı balta tipi Anadolu kazılarında eski örneğini İkiztepe'de stratigrafisi belli bir tabakada vermiş bulunmaktadır.

IV. Arkeometrik çalışmalar: Termolüminesans yöntemi ile yaş tayini için gereken örnekler ortam hazırlamak amacı ile Doç. Dr. Yeter Göksu tarafından İkiztepe II'nin Kalkolitik ve Eski Tunç I, İkiztepe I'in de Eski Tunç III ve "Geçiş Çağı" katlarına özel tabletler yerleştirildi. Ayrıca İkiztepe II'nin Eski Tunç I Çağına ait siyah keramiğinin termolüminesans özelliğine sahip olup olmadığını kontrol etmek için bir kaç amorf parça yeniden pişirildi, bundan başka elektro - spin rezonans yöntemi de uygulandı. Sonuçta, söz konusu yöntemin geçerli olacağı anlaşıldı.

Keramiğimizin kimyasal analizinin karşılaştırılmasını sağlamak için İkiztepe'nin yakın çevresindeki kil yataklarından Doç. Dr. Olcay Birgül tarafından örnekler alındı.

C 14 yöntemi ile yaş tayini amacı ile İkiztepe I'in değişik katlarından alınan örnekler Hacettepe Üniversitesinin Fizik Laboratuvarına teslim edildi.

Bu arada paleozoolojik ve paleobotanik örneklerimize ait ilk raporların ilginç sonuçlarını da almış bulunmaktayız.

Nötron aktivasyonu yöntemi ile obsidiyen türümüzün analizi de yapılmaktadır.

Kalkolitik ve Eski Tunç I'de Batı Anadolu, Ege Adaları ve Balkanlarla, Eski Tunç II ve III'de de Orta Anadolu ile sıkı kültürel ilişkileri olan, "Geçiş Çağında" ise Eski Hitit devri başlangıcına tarihi veya lejander konularda ışık tuttuğu anlaşılan İkiztepe'de gelecek dönemlerde daha geniş çapta yapılacak kazıların Eski Anadolu arkeolojisine katkılarda bulunacak eserler vermeye devam edeceğini ummaktayız.

U. BAHADIR ALKİM

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ'NİN 1979 YILI ÇALIŞMA RAPORU

1979 yılında Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik bunalımdan Basımevimiz de yakından etkilenmiştir. Bilhassa Eylül ayından itibaren okul kitapları için gerekli Aksu üretimi kâğıt sevkiyatı durmuş, dolayısı ile 1979 yılında teslimi gereken takriben 14 milyon liralık okul kitabı işi tamamlanamamıştır. Kapasitemiz atıl kalmıştır. Ayrıca yarım günlük elektrik kesintileri büyük ölçüde üretimin azalmasına neden olmuştur. Bu faktörlerin sonucu Basımevimiz 1979 yılında 1978'den 22.326.803,17 TL. eksiği ile 8.255.646,74 TL. kâr sağlayabilmiştir. Keza işçilik ciromuzda geçen yıla nazaran 13.528.192,72 TL. eksiği ile bu yıl 82.304.499,76 TL. seviyesinde kalmıştır.

Geçen yıllara 1979'un gider ve gelir bölümlerini kıyaslırsak durum şöyledir :

GİDER	1978	1979	Artan veya eksilen miktar
Amortisman ve			
İlkteşis giderleri	4.358.902,27	4.080.471,99	— 278.430,28
Personel giderleri	43.522.006,76	50.415.425,73	6.893.418,97
İşletme giderleri	11.297.044,48	19.552.955,30	8.255.910,82
Kâr	<u>36.654.737,97</u>	<u>8.255.646,74</u>	<u>—28.399.091,23</u>
Toplam	95.832.691,48	82.304.499,76	
			Artan veya eksilen miktar
GELİR			
Baskı işleri geliri	89.415.731,01	76.353.958,03	—13.061.772,88
Repro klişe geliri	2.840.048,52	2.131.100,45	— 708.948,07
Kırpıntı kâğıt geliri	3.378.282,15	3.364.182,32	— 14.099,83
Sair gelir	<u>108.629,80</u>	<u>455.258,96</u>	<u>+ 256.629,16</u>
Toplam	95.832.691,48	82.304.499,76	

Ana gider bölümlerinin kendi aralarında dağılım oranı şöyledir:

	1978	Dağılım oranı	1979	Dağılım oranı
Amortisman ve				
İlkteşis giderleri	4.358.902,27	% 7,37	4.080.471,99	% 5,51
Personel giderleri	43.522.006,76	% 73,54	50.415.425,73	% 68,08
İşletme giderleri	<u>11.297.044,48</u>	<u>% 19,09</u>	<u>19.552.955,30</u>	<u>% 26,41</u>
Toplam	59.177.954,51	% 100	74.048.853,02	% 100

Kâr'ın bürüt gelire oranı ise : $\frac{8.255.646,74}{82.304.499,76} = \% 10,03$

Bu oranın basım sanayii için oldukça düşük olduğu görülmektedir. Ancak ekonominin geneldeki sorunlarının bize de yansımalarının doğal sonucudur.

Önümüzdeki yılın bu yıldan daha verimli olması dileğimizdir.

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ YÖNETİM KURULU

DENETLEME KURULU RAPORU

TÜRK TARİH KURUMU GENEL KURULU'NA

Genel Kurul'un bizlere verdiği denetleme görevimizi 25 Şubat 1980 Pazartesi günü Türk Tarih Kurumu ile Basımevimizde bilânçoları, defterleri ve gider belgelerini incelemek suretiyle yerine getirmiş bulunuyoruz.

1978 yılı bilânçolarında yazılı değerlerin 1979 yılı hesaplarına olduğu gibi geçirildiğini, 1979 yılı içinde yapılan harcamaların yönetmeliklere ve Yönetim Kurulu'nun kararlarına uyularak yapıldığını gördük.

Gerek Kurum'un, gerekse Basımevi'nin defter ve kayıtları ile harcama belgelerinin düzgün tutulduğunu ve özenle saklandığını Yüksek Kurulunuz'un onayına sunulan kesin hesap çizelgeleri ile bilânçoların bu kayıtlara uygun olarak düzenlendiğini saptadık. Bu nedenle kesin hesap, bilânço ve kâr-zarar hesaplarının onaylanarak Yönetim Kurullarının aklanmasını onayınıza sunarız.

Geçen yıldan kalan avans bakiyelerinden bir bölümünün 1979 yılı içinde kapatıldığını, ancak daha kapatılmayan avansların bulunduğunu gördük. Bunlar çoğunlukla yönetmelik gereğince ve Toplu - İş Sözleşmesi gereğince personele verilmesi zorunlu bulunan avans artıkları olup, bunlarında süreleri içinde borçlularından tahsilini önemle öneririz.

Basımevinin 100.000.000,— TL. sına çıkarılan sermayesinden 10.000.000,— TL. sının daha ödenmiş bulunduğunu da memnuniyetle gördük.

1979 yılı içinde olagelen ekonomik dalgalanma ve kâğıt krizlerine rağmen Basımevinin 8.255.646,74 TL. sı kârla netice hesaplarını kapatmış olması da ayrıca takdire değer bir sonuçtur.

Denetleme Kurulu

ORD. PROF. REŞAT KAYNAR

FAKİHE ÖYMEN

PROF DR. YAŞAR YÜCEL

T Ü R K T A R İ H K U R U M U ' N U N 1 9 7 9 Y I L I
B İ L A N Ç O S U

A K T İ F

a — PARAYA İLİŞKİN DEĞERLER	
KASA	105.143,41
BORÇLU BANKALAR	784.114,07
İş Bank. 6635 Hes.	738.023,72
Merkez Bank.	46.090,35
ALACAKLI BANKALAR	532,33
İş Bank 20184 Hes.	
b — KISA VADEDE PARAYA ÇEVİRİLE- BİLİR DEĞERLER	
BANKA HİSSE SENETLERİ	350.000,—
BASİMEVİ CARİ HESABI	6.259.565,28
c — UZUN VADEDE PARAYA ÇEVİRİLE- BİLİR DEĞERLER	
KİTAP ANBARI	21.838.845,—
BELLETEN ANBARI	21.879.850,—
BORÇLULAR	1.946.736,83
Muhtelif	240.212,42
Telif Çeviri Avansları	973.435,33
Kredili Satış	63.868,40
Bilimsel Araş. ve Konf.	40.150,96
Kongre ve Sergiler	8.078,50
Basılacak Olan Yayınlar	3.653,—
Peşin Ödeme	50.175,34
Dış Kitapçılar	28.976,75
İç Kitapçılar	93.190,31
Kazı Avansları	15.245,82
Mensuplar Avansı	429.750,—
YAYIN GEREÇLERİ	4.436.151,73
BASİMEVİ SERMAYESİ	100.000.000,—
d — TAŞINMAZ VE TAŞINIR DEĞERLER	
BİNA	8.779.417,79
DEMİRBAŞLAR	9.221.345,76
Kurum	2.040.390,14
Kazı	1.143.571,01
Kütüphane	6.037.384,61
e — EMANETLER	
	129.451,77
	<u>175.731.153,97</u>

P A S İ F

a — ÖZ KAYNAKLAR:	
SATILACAK KURUM YAYIN- LARI	
	43.718.695,—
DİĞER VARLIKLAR	
	69.443.283,89
b — İHTİYATLAR	
İHTİYAT FONU	
	1.607.616,55
c — KANUNİ KESİNTİLER	
Gelir Vergisi	458.771,—
Mali Denge Vergisi	35.833,—
Damga Resmi	5.659,—
Sosyal Sigorta Primleri	176.755,85
d — BELLETEN ABONELERİ	
	17.500,—
e — ALACAKLILAR	
	267.039,68
Muhtelif	215.156,48
Kitap Siparişi	4.585,20
Telif Tercüme	47.298,—
f — BASİMEVİ SERMAYE TAAHHÜT HESABI	
	60.000.000,—

175.731.153,97

31. 12. 1979

Genel Müdür
ULUĞ İÇDEMİR

Hesap İşleri Müdürü
METİN ÇELEBİ

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ
1979 YILI BİLANÇOSU

AKTİF

SERMAYE TAAHHÜT HESABI	60.000.000,00
SABİT KIYMETLER	51.793.728,09
Bina	2.730.881,54
Demirbaşlar	49.062.846,55
BAĞLANMIŞ KIYMETLER	4.108.821,12
Depozitolar	148.732,00
Akreditifler	1.434.966,82
Gelecek Yıla Sari Gd.	1.850.000,00
IBM Tesis Giderleri	675.122,30
GEÇİCİ ARACI HESAPLAR	2.054.599,02
İŞLETME KIYMETLERİ	21.526.290,39
Kâğıt Ambarı	5.648.390,06
Mürekkep Ambarı	3.331.037,51
Klîşe Ambarı	2.446.242,96
Ofset Ambarı	3.603.982,20
Cilt Ambarı	5.337.539,43
Plastik Ambarı	475.437,81
Yedek Parça Ambarı	63.721,85
Emanet Ambarı	19.190,00
Sair Mlz. Ambarı	600.748,57
KISA VADEDE PARAYA ÇEVİRİLEBİLEN KIYMET.	21.109.264,72
Müşteriler	13.280.370,81
Devlet Kitap.	4.738.282,30
PTT Gn. Md.	2.444.588,82
T. T. Kurumu	3.946.513,79
Kurtuluş Yay.	1.020.343,90
Sair	1.130.642,00
Borçlular	7.037.893,91
Devlet Kitap.	3.576.900,00
Sair	3.460.993,91
Senetler	791.000,00
EMRE AMADE KIYMETLER	2.290.210,39
Kasa	6.080,08
Bankalar	2.284.130,31
Töbank	1.016.966,52
İş Bankası	122.525,28
Türkbank	345.090,15
İstanbul Bankası	777.948,61
Şekerbank	21.599,75
NÂZİM HESAPLAR	426.600,00
Teminat Mektupları	

163.309.513,73

PASİF

SERMAYE	100.000.000,00
Ödenmiş Sermaye	40.000.000,00
Ödenmemiş Sermaye	60.000.000,00
İHTİYATLAR ve FONLAR	34.781.167,54
Fevkalade İhtiyatlar	6.768.964,55
Kıdem Tazminat F.	1.199.317,83
Yetiştirme fonu	1.794.982,74
Birikmiş Amortis.	25.017.902,42
UZUN VADELİ BORÇLAR	6.259.565,28
T. Tarih Kurumu	6.259.565,28
KISA VADELİ BORÇLAR	13.586.534,17
Alacaklılar	4.389.012,81
Kanunî Kesintiler	1.640.334,88
Bankalar	6.988.373,08
Emanetler	566.165,66
Ödenecek İstihkaklar	2.647,74
NÂZİM HESAPLAR	426.600,00
Teminat Mektupları	

1979 YILI KÂRI

8.255.646,74

163.309.513,73

Muhasebeci
MUSTAFA TORUNBALCI

Md. Yrd. (İdari)
SONER ZERENLER

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ

1979 YILI KÂR ve ZARAR TABLOSU

GİDERLER

GELİRLER

AMORTİSMANLAR 3.911.691,42

MATBAACILIK GELİRLERİ 76.353.958,03

IBM TESİS GİDERLERİ 168.780,57

Baskı İşi Gelirleri 68.138.268,53

PERSONEL GİDERLERİ 50.415.425,73

Envanter Yarı
Mamul İşçiliği 8.215.689,50

Ücretler 31.311.885,73

Fazla Mesailer 893.349,75

Yan Ödentiler 349.056,15

İkramiyeler 8.050.312,46

Sosyal Yardımlar 4.667.453,28

Sos. Sig. İşve. His. 5.143.368,36

KLİŞE GELİRLERİ 2.131.100,45

KIRPINTI KAĞIT SATIŞLA. 3.364.182,32

İŞLETME GİDERLERİ 13.500.682,34

SAİR GELİRLER 455.258,96

Işık 221.448,69

Kuvvet 857.210,31

Su 239.373,00

Isıtma 658.402,54

Sigorta 230.431,25

Verdiğimiz Faizler 2.773.706,03

İşletme Malzeme 2.914.454,71

Tamir Revizyon 1.548.045,43

Gayrimenkul Kira 1.920.833,37

IBM Mak. Kirası

İşletme Hissesi 374.503,85

Sair Giderler 1.762.273,16

GEÇMİŞ YILA AİT GİDER 6.052.272,96

1979 YILI KÂRI 8.255.646,74

82.304.499,76

82.304.499,76

Muhasebeci
MUSTAFA TORUNBALCI

Md. Yrd. (İdari)
SONER ZERENLER